

Egész évre	1150 Lei
Félévre	600 "
Negyedévre	320 "
Egy óra	140 "

X. évfolyam * 282. szám

* 1927 dec. 29 Csütörtök *
* 5688 Tebet 5 *

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

**Tartós egzisztenciát!
Magas jövedelmet!**

Könnyű melléktoglalkozást mindenki részére találnak ügyes képviselők magánfelek látogatásával. (Osztrák állami „Banclöse“ papírok kényelmes havi részletre való eladásával.) Ajánlatokat kérünk „Hohe Provision“ jellegre az Österreichische Anzeigen A. G. címére. Wien, I. Brandstätte 8. „Magyarul is levelezhet“

Amit a bukaresti cenzor nem vesz észre

Nincs egy esztendeje sem annak, hogy Tatarescu miniszter, az elmés és kedves európeér, akit a kormány reprezentálni és ígérgetni szokott Erdélybe küldeni, Kolozsváron jártában teadélatánra invitálta a kolozsvári lapok munkatársait. A miniszter ur, mint rendesen, gondtalan, vidám és bizakodó volt és megígérte mindnyájunknak, akik szerencsések voltunk teájából hörpinteni, hogy a liberális párt még legalább tizenkét évig kormányos lesz és ez a tizenkét esztendő valószínűleg eldörögve lesz az ittlakó népeknek.

Akadnak néhányan pesszimisták, közöltük e sorok írója is, aki ellenvéleményt kockáztatott meg az elkövetkezendő eldörögéssel szemben és annak bizonyítására, hogy a legközelebbi hónapok nem éppen a legbarátságosabb atmoszférát ígérnek, Cuzának, Codreanunak, Paulescunak és még néhány antiszemita vezérnek lapjait, röpiratait tette le a miniszter asztalára. Felhívta a miniszter figyelmét arra, hogy a lapokban, amelyek első oldalán a tiszaszéki „vérvétel“ rézkarcá ékeskedett, a legnyhébb kitétel az volt, hogy a zsidók, mint a hiénák járják éjszakánként a keresztény temetőket, ahonnan kiássák és megbecstelenítik a keresztény holttesteket.

Tatarescu miniszter homloka egy pillanatra sem borult el, az egész ügyből nem csinált magának államférfiúi gondokat, a válasz jóformán egy egyszerű kézlegyintés volt:

— Ugyan kérem, — mondotta — nincs ennek semmi jelentősége. Hát el lehet képzelni irni-olvasni tudó embert, aki hitelt tudjon adni ilyen képtelen és otromba rágalomnak?

A miniszter ur szónoki kérdésére megadta a választ Nagyvárad, Csucsá, Bánffy-hunyad, Kolozsvár és Jasi. És nem azt a választ adták meg ezek a városok, amely a szónoki kérdésből önként következett, hanem ennek homlokegyenest az ellenkezőjét, hogy igenis akadhattak és akadnak irni és olvasni nagyon is jól tudó emberek, akik hitelt adnak az ilyen ostoba, galád és lelkiismeretlen rágalomnak és e féktelen propagandának mérgétől megmételezve, felemelik kezüket az Egyisten hajléka ellen s máglyákon égetik el az öszövétségnek kézzel írott példányait.

De Nagyvárad, Csucsá és a többi városok borzalmas napjai és éjszakai feleletet adtak nemcsak arra, hogy a meg nem szűnő és a kormány szemethunyása mellett uszító antiszemita propaganda ilyen szégyenletes és felháborító cselekedetekben robbant ki, de arra is, hogy Tatarescu miniszter kézlegyintése nem annyira naiv, mint inkább cinikus volt, hiszen a kormány finom európeérje Déváról, mint valami hadvezér, dirigálta az eseményeket.

Ez a kis epizód nagyszerűen világít arra, hogy milyen viszonyban van a kormány az antiszemita propagandával. Még el sem ültek a borzalmas rombolások hullámai, még Ducának ideje sem volt kiseríteni magát, Titulescunak ideje sem volt eldönteni vajjon lemondjon, vagy ne mondjon le a szégyenletes események miatt, a minisztertanácsnak ideje sem volt elhatározni, vajjon kiakolbóltassa Tatarescu minisztert a kormányból, vagy magasabb polcra emelje, még csak most hangzott el a bukaresti hadbírósg ítéltó verdiktje és az antiszemita propaganda minden akadály és minden gát nélkül féktelenebbül tombol, mint valaha.

Bukarest uccán ezerszámra szórnak szét olyan antiszemita röpiratokat, amelyek minden sora vért kerget minden jóézésű

ember arcába. Csak a kormányt és a cenzurat nem izgatják e röpiratok, amelyek a tömegeket gyilkosságra és Szent Bertalan éjszakára lájítják. Hát mit gondol tulajdonképpen a kormány, vajjon a cenzura csak arra való, hogy a rombolások részleteit kitorolja a lapokból? Ugyáltszik, a felelős tényezők megint arra a naivnak látszani akaró cinikus álláspontja helyzednek, hogy ezek a kézzelfogható otrombaságok nem fogják megzavarni senkinek sem a fejét. Nem volt elég tanulság, ami történt, nem volt elég tanulság a rombolás és a szentséggyalázás, amelyet még az igazságügyminiszter is, akinek szelleme nem egészen idegen a történetektől, nemzeti katasztrófának bélyegez meg karácsonyi vezércikkében.

Meddig leszünk kénytelenek eltűnni, mi,

akkor, amikor a karhatalom asszisztálása mellett aratják le a szabadon és féktelenül folyó propaganda termését.

Vagy komolyan rendet akar a kormány és komolyan akarja elhíttetni az egész világgal, hogy gátat akar vetni a vandál antiszemitizmus megnyilvánulásainak és akkor tegye meg a kötelességét a rombolások és tüntetések értelmi szerzőivel szemben, vagy eszeágában sincsen komolyan elfojtani a szégyenletes eseményeket és akkor szűkegtelen a történetek után port hinteni a világ szemébe. Tatarescu minisztert egy évvel ezelőtt figyelmeztették már a következményekre. A miniszter úgy tett, mintha nem hirtté bennük. A lejárott események után súlyos erkölcsatlenség volna továbbra is a naivat játszani s ha a kormány azt akarja, hogy visszazereze a bizalmat, amelyet ilyen módon eljászott, takarítsa el az uccákról az antiszemita irodalom legújabb szennyes árját, amely mindenre jó, csak arra nem, hogy visszaadja az országnak felzalatott békéjét és nyugalmat. (j. f.)

Nem vet gátat a kormány a féktelen antiszemita izgatásnak

A »Cuvântul« szerint Titulescu külügyminiszter újra lemondásra készült a hadbírósg enyhe verdiktje miatt

(Bucuresti-Bukarest, december 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A hadbírósgnak a diákerpben hozott verdiktjét vegyes érzelmekkel fogadta a közvélemény és a sajtó is. Mig egyrészt a keresztény diákszövetség szolidaritásnak jelentette ki magát az elítelt diákokkal és az elítélés miatt husznapos diáksztrájkot rendelt el, addig a demokrata sajtó tulságosan enyhének találja az ítéletet és furcsálja azt is, hogy mindössze kilenc diák került a vádlottak padjára.

A »Cuvântul« szerint a diáker verdiktje újabb komplikációkat okozott a kormánynak. A lap azt írja, hogy

Titulescu újból lemondással fenyegeti meg a kormányt és nem tudja elrejtteni a verdikt feletti elégedetlenségét.

Titulescu e hir szerint legfő képen azon csodálkozik, hogy a hadbírósg ügyésze maga kérte három diáknak felmentését. Ebből a magatartásból a külügyminiszter azt a következtetést vonta le, hogy a diákok vagy valóban ártatlanok voltak s így az egész ver paródia volt, mint hogy a vizsgálat futni hagyta a valódi bűnösöket, vagy pedig felsőbb rendelkezésre volt az ügyész annyira „elnéző“. De bármi is legyen az oka a verdiktnek, a külügyminiszter az enyhe ítéletet nem tartja elegendő szépségflastromnak a történetek után és úgy véli, hogy az ilyen bizonytalan megtorlások nem fognak hozzájárulni az ország politikai hitelének emeléséhez.

Ugyancsak a »Cuvântul« egy másik cikkében a rombolások miatti felelősség jórészt egyenesen a kormányra hártja. A lap szerint a tárgyalás anyagából megállapítható, hogy

a nagyváradi kongresszust a kormány rendezte és az állam kasszája viselte a költségeket.

Epen ezért a »Cuvântul« követeli, hogy nemcsak a rombolásokban részes diákokat, de a zavargások értelmi szerzőit, a minisztereket is megfelelő szankciókkal illessék.

Az antiszemita agitáció egyébként a hadbírósg verdiktje után nemcsak hogy alá-

fagyott volna, hanem sokkal nagyobb erővel lángolt fel. A röpiratok tizezeivel árasztják el Bukarestet napról-napra, amelyek minden cenzura s minden ostrom-állapoti intézkedések ellenére is a legféktelenebb módon uszítják a lakosságot a zsidók ellen. Az egyik antiszemita röpirat, amely ezerszámra kerül az uccákra és a kávéházakba, egy új antiszemita himnusz foglalt magában, amelyben többek között az alábbi tételek vannak:

„Üzzük ki kiméletlenül a zsidókat, az ő jelszavuk fogat fogért, vegyünk hát példát tőlük.“

És azután a refrain:
„Gyertek mindannyian botokkal és kard-

dal, gyertek légiókban, induljunk kereszt-hadjáratra és tisztítsuk meg a román földet.“

Majd tovább:
„És ha nem akarnának Palesztinába menni, üssünk szét köztük a bütykösségekkel és emlékeztessük őket egy pillanatra a Szent Bertalan éjszakára.“

Ezután természetesen újra refrain következik. Aztán megint szöveg és megint refrain, csak a cenzura nincs sehol, aki annak idején aggódo lelkiismeretességgel törölte ki a bukaresti lapok hasábjairól, hogy templomokat és koponyákat törtek össze Erdélyben...

Mi az igazság a »Petit Parisien« Maniu interjújából

Az interju egyik füllanuja szerint a francia újságíró összekavarta a nyilatkozatot

(Bucuresti-Bukarest, december 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Közöltük tegnapi számunkban a »Viitorul« nyomán kivonatolva azt az interjut, amelyet Maniu Gyula adott egy párisi lap munkatársának. A »Viitorul« felszólította Maniu Gyulát, hogy nyilatkozzék, valóban tőle erednek a francia lapban közölt kijelentések, vagy nem.

Bukarest, dec. 28. A Rador jelentése szerint a nemzeti parasztpárt vezetősége az interjura vonatkozólag kijelenti, hogy Maniu a legutóbbi időben sok külföldi újságíró fogadott, akik előtt fentartás nélkül kifejtette álláspontját a jelenlegi problémákkal kapcsolatban, de nem adott semmiféle interjut és nem tett semmiféle kijelentést a nyilvánosság részére. Amennyiben mégis a külföldi lapokban megjelentek Maniunak tulajdonított kijelentések, a nemzeti parasztpárt elnöke addig nem nyilatkozhat annak autenticitása felől, mig az interju pontos szövegét nem ismeri. Egyelőre annak a megállapítására szorítkozik, hogy senkinek sem adott olyan interjut, amelyet publikálás előtt ellenőrizhetett volna.

Bukarest, 28. A »Cuvântul« mai száma

arról ír, hogy bizonyos körökben Miron Christea patriárkának a régenstanácsból való kilépéséről beszélnek. A lap a hirt megcáfolja és hivatalos felhatalmazás alapján írja, hogy illetékes körökben egyelőre nincs szó a régenstanács összetételének megváltoztatásáról, noha foglalkoznak azzal az eshetőséggel, hogy a tanácsban olyan személyiség is foglaljon helyet, aki a hadsereg generalisszimuszának teendőit végezné.

Újabb távirati jelentések szerint az összes bukaresti lapok igen élénken kommentálják a »Petit Parisien«-ben megjelent Maniu-interjut.

A »Viitorul« megcáfolja azt a hirt, hogy a francia lapot elkobozták, mert az összes lapelárusító helyeken kapható. A kormánylap követeli, hogy Maniu válasszon precizen, kétértelműség nélkül. Az ország, amely annyi áldozatot hozott, nem hajlandó kalandokra és felvilágosítást követel.

Az »Adeverul«, amelynek munkatársa jelen volt Maniu és a francia újságíró beszélgetésénél, azt hiszi, hogy a francia hirlapíró összekavarta a dolgokat és miután nem csinált jegyzeteket, a két-

ések
vastagabb
letés 50 lej.
ny. Apró-
ligés leve-
portóhélyeg
ija 250 lej,
át érdeké-
ze össze!
ezelt és fris-
libabört és
mellett. —
adea, Strada
eul Real 1.
aptárak
ombók, cég-
olesón kap-
Fraternitas-
n, Cluj, Str.
Pop 10.
i vagy óras
i, merlegké-
ezést válla-
a „Safurth“
skedésben.
3549
rosban levő
rozott, két-
k két-három
k kiadó, fű-
használatl.
dóban.
„X“
kusabb
ék!
sőbb
ás!
DLUX“
o ara,
earescu 28.
modum számvitelt, valamint az ösz-
szes északon vágó javítások. Vitelt
megrendeléseket pontosan eszközöl-
B. R. A. S. S. O.
Kapu-utca 40
Illyes Károly
rakon
elezés
olesón.
No. ?
p.
Lei 1326
Lei 890
Lei 360
Lei 63
Lei 48
Lei 144

órás beszélgetés részleteit nem jegyezte meg jól. Maniu egyáltalán nem beszélt köztársaságról Károllyal kapcsolatban, hanem a beszélgetés elején, mint általános teóriáról volt csak szó a republikánus és Maniu ekkor azt mondta, hogy vannak, akik a köztársaságot, mások az abszolút monarchiát, ismét mások az alkotmányos monarchiát tartják helyesnek. Véleménye szerint a köztársasági államforma a legmagasabbrendű, azonban a jelenlegi körül

mények között ő és pártja Románia számára a legalkalmasabbnak az alkotmányos monarchiát itéli, mint azt a nemzeti parasztpárt programjának első pontja is kifejezetten kimondja.

A „Politica“ hangsúlyozza, hogy az interjú első pontjában a nemzeti parasztpárt vezére nyíltan elfogadja a jelenlegi helyzetet a dinasztia kérdésében és kijelenti, hogy kerülni óhajtja a fatális ellentéteket.

Egy parasztagazda és két lova elpusztultak egy autószerencsétlenség következtében

(Bucuresti-Bukarest, december 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Borzalmas autószerencsétlenség történt hétfőn a bukarest-olteni országúton. Egy autótársaság a fővárostól 20 kilométernyire egy szét-tört szánra talált, amely előtt két ló tört végtagokkal holtan feküdt a magas hóban. Az autózók keresni kezdték a szán tulajdonosát, akit a jármű romjainak eltakarítása után holtan találtak meg. A szerencsétlen parasztleány arca aludt vérrel volt tele, megrepedt koponyájából pedig az agyvelő méternyi távolságra fröcscent ki.

Miután az országot teljesen néptelen volt, a társaság kénytelen volt előbb Dudesti községbe autózni, ahol a szerencsétlenséget a csendőrségnél jelentették.

Innen visszautaztak a fővárosba, ahol az autó sofförje már jelentkezett a rendőrséghez így informálva volt a történetéről. A sofför neve S. Cartes, aki teljes sebességgel jött Dudesti felől a fővárosba és egy kanyarodónál elütötte a szambefövő szánt. A sofför nem is tudott részletes információkat adni a szerencsétlenségről, mert az olyan hirtelen történt, hogy ő maga is méternyre repült ki az autóból az összettközés után. Elvesztette eszméletét és csak miután magához tért, vette észre, hogy a szán elé fogott két ló és annak tulajdonosa, Petrache Drăgan dudesti parasztagazda meghaltak. Ekkor rémülten autózott be Bukarestbe és másnap reggel jelentkezett a rendőrségen.

Egy elcsapott petrozsényi tanár az iskola igazgatójának nevében kétszáz ezer lejt csal ki egy bukaresti cégtől

(Petrosani-Petrozsény, december 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egész ország tanügyi köreiből nagy szenzációt keltett az a szélhámosság, amelyet az elmúlt napokban követett el a petrozsényi liceum egyik volt tanára.

Ezelőtt két héttel a petrozsényi Liceum igazgatóságához távirat érkezett a „Textila“ bukaresti férfiruha konfekció cégétől, amelyben a Textila igazgatósága felvilágosításokat kér arra az ajánlatra vonatkozólag, amelyet a liceum igazgatósága ezelőtt néhány nappal a tanulóknak egyenruhájának elkészítése végett benyújtott.

Tekintve, hogy az iskola igazgatóságának egyáltalán nem volt tudomása hasonló ajánlatokról, a táviratot visszaküldte a Textilának, azzal, hogy azt tévedésből küldték a petrozsényi liceum címére.

A távirat vétele után azonban a Textila kimerítő levélben arról értesítette a petrozsényi liceum igazgatóságát, hogy ezelőtt néhány nappal egy Filóp nevű ur jelent meg a férfiruhakészítő műhely irodájában és miután a liceum volt igazgatójának és jelenlegi tanárának mutatkozott be, egy kétszáz ezer lejtés ér-

tékü megrendelést tett a növendékek egyenruhájának elkészítésére. Ugyanakkor felkért a Textila céget, hogy megbízottját küldje el a Banca Romaneascăhoz és tegyen letétbe kétszáz ezer lejt kaucióként a megrendelésre. Ezt a pénzt az állítólagos tanár nyomban a cég megbízottjának távozása után felvette.

A Textila levélnek vétele után a liceum igazgatósága konferenciát tartott, ahol a tanári kar egyhangú véleménye után megállapította, hogy a magát Filópnek kiadó szélhámos nem más, mint Vladimir Nalcialgi, aki a múlt évben a liceum tanára volt, de az év végén különböző szélhámosságok miatt a sziguranca Petrozsényből a beszarabiai Cahulba toloncolta, ahol bizonyos visszaélésekre vonatkozólag kellett információkat adni. Vladimir Nalcialgi ezuttal újabb szélhámosságokat követett el. Úgyesnek adta ki magát és ő maga tartott anketót a saját szélhámoságainak ügyében.

A „Viitorul“ annak idején egy nagyobb cikkben foglalkozott Nalcialgi szélhámoságával, aki nyomtalanul eltűnt.

A liceum igazgatósága bünvádi feljelentést tett a szélhámos professzor ellen s a hatóságok meg is indították a nyomozást.

A szférák zenéjét szólaltatta meg készülékén egy orosz fizikus

(Berlin, december 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A hangversenyterem pódiumán az obligát zongora helyett különös elektromos készülékek sorakoznak: félméter széles, feketére lakkozott szekrények, megafonok, hangerősítők, függőleges és vízszintes antennák. A közönség kíváncsian gukkerezi a szokatlan zenei rekvizitumokat, csupa meghívott vendég ül a nézőtérben, művészek, újságírók, tudósok, többek közt Albert Einstein, Gerhart Hauptmann, Leo Slezak, Bruno Walter, Respighi és mindenki, akinek csak a legkisebb köze van a zenéhez, vagy az elektromossághoz. A mai est ugyanis ennek a kettőnek a jegyében folyik le.

Negyed kilenckor kiallszanak a lámpák és a kivilágított emelvényen megjelenik szmokingban Theremin professzor, a leningrádi technika-fizikai intézet egyik vezetője. A tanár ur fiatal ember, orra alatt egész kis bajusz fityeg, mintha egy darabka rágógummit ragasztott volna oda, a haja sűrű és göndör. Az egész ember rokonszenves közepűt a kaukázusi tatár és a tipikus svindler között. A bajusza szélén állandóan valami átszellemült mosoly hancurozik, amit könnyen gunyosnak is lehet nézni. Lehet huszonhat éves. Legfőbb huszonhét.

Mielőtt elkezdené a kísérleteit, rövid előadást tart csapnivaló németességgel. Einstein előrehajol a székek, tölcsért csinál a tenyeréből, úgy figyel, Theremin elmagyarázza, hogy már rég foglalkozik a zenével, mint fizikai jelenséggel. Főleg a hangforrások mibőlletét kutatta és arra a megállapításra jutott, hogy az elektromos áram megváltoztatásával különböző akusztikai hatásokat lehet elérni. Ezt a tételt kívánja demonstrálni készülékével.

Az apparátus olyan, mint egy irógépfedő: a tetejéből antenna áll ki, össze van kapcsolva egy „Lautsprecher“-rel és hasán különböző srófok vannak, akár a rádiókészülékeken. Theremin odalép a skatulyához, bekapcsolja az elektromos áramot és forgat egy párat a csavarokon.

— Már most, — mondja aztán — ha a kezemmel közeledek az antennához, vagy távolodom tőle, ezzel zavart idézek elő az áramban, ami akusztikai hatásokban fog megnyilvánulni.

Jobb kezét az antenna felé nyújtja. Amikor huzonöt centiméterre megközelelti az antennát, a Lautsprecheren keresztül megszólal a készülék: hangja gondolkodáshoz hasonlít. Minél inkább közeledik Theremin keze az antennához, a hang annál magasabbá válik, már olyan, mintha

ELIDA

Karácsonyi dobozok

Ajándékozunk szépséget Elidával!

Ezidén az Elida karácsonyi dobozok kiváltképpen izlészésen és fényesen vannak kiállítva Tizenkét különféle doboz 90.- lejtől egészen 339 lejtig. Azonkívül hat csodaszép, selyemmel bélelt luxus-doboz 390 lejtől egészen 975 lejtig.

Ajándékaink bevásárlása előtt ne mulasszuk el

szemügyre venni a drogisták és az a szakmába vágó üzletek kirakatait!

hegedűből jönne, aztán üveghangok, amilyen magasan a fül csak meg tudja különböztetni.

A balkez ezalatt a vízszintes keret-antennát macerálja szintén husz-harminc centiméteres távolságból, ezzel szinezi, azokivül erősíti, meg gyengíti Theremin a hangot.

— A készülék — magyarázza — még embrionális állapotban van, egyelőre csak egyszerű zenét tudok a segítségével előadni.

És elkezdi a két kezével lassan hadonászni az apparátus előtt, mintha valami láthatatlan zenekart dirigálna. Ahogy kapkod, megszólal egy Schubert-dal, tiszta intervallumokban, ritmikusan, tisztán tagolva, crescendoval és diminuendóval, mintha valami kitűnő Stradivarius-cselló játszana, a mélyebb fekvésben saxophon színezetet kap a hang.

A közönség szájátva bámul. Az az érzés, hogy svindli az egész; valahol egy rádió-leadónál gondolkán játszanak és itt egy közönséges rádió-apparátuson felveszik a zenét. Persze, ez nincs így. Jó öreg rosszhiszeműséget ezuttal vizsgálja kell dugni a torkjába. A professzor engem még csak becsaphat valahogy, de Einstein már aligha, ez is ért egy kicsit a fizikához. Már pedig Einsteinnak tetszik a dolog, felszól az emelvényre, vitatkozik az orosz professzorral és hangosan kijelenti, hogy a dolog nagyon érdekes.

Theremin azonban már nem érdekli a tudomány, egész belejött a zenébe, egymásután játsza el St.-Saëns, Seriabini, Glinka különböző kompozícióit, most már zongorakísérettel. Nagy művészi érzékkel kezeli a készüléket. Mint egy zsonglőr cibálja elő a hangokat a levegőből.

Ez csakugyan légből kapott muzsika. Az apparátust félretolják, hoznak egy

másikat, amit másfél évvel ezelőtt épített Theremin. Nem olyan tökéletes, mint az előbbi volt, de a hangja már érdekesebb, megtevesztésig hasonlít az emberi hanghoz. A moszkvai zenekadémia egyik tanára, Amranov ül egy harmóniumhoz és azon kiséri Theremin, aki most énekel az ujjával. Amranov dalait adják elő, nagyon finoman; Theremin elhuzza a mutatóját az apparátustól, mely basszus-hang szólal meg s mikor hirtelen visszarántja, magasan csengő szoprán vág bele. Izgalmas és egyben groteszk látvány ez az éneklő hüvelykujj és különösen a zenészek, akik a dolog technikai részéhez nem konyitanak, bámulják értelmetlenül Theremin professzort, akinek a szó szoros értelmében a kisujjában van az egész zenetudomány.

A Theremin-féle készüléknek természetesen nem zenei szempontból van különösebb jelentősége, hanem tudományos becse óriási bizonyíték arra, hogy a hang is, — mint úgy látszik, minden — elektromos jelenség.

Elsimult a feszültség az Unió és Mexiko között

Washington, december 28. Az Unió és Mexiko közötti feszültség tegnap elsimult, miután a mexikói kamarában törvényjavaslatot fogadtak el, amely szerint nem sajátítják ki a Mexikóban lévő amerikai petróleumvállalatokat, hanem ötvenéves koncessziót adnak számára. Az Unió viszont az asszonyok felfüggesztette a már három éve fennálló fegyverkivitelit tilalmát Mexikóval szemben. Az Unió ezentul zavartalanul fogja szállítani Mexikónak repülőgépeit és municióját. A kiegyezési politika győzelmében Coolidge elnök diadalát látják.

Nagy Közgazdász

Nyolc

(Cluj-Kolozsvár) Kelet tudósítójától. Ban és gyakran zajlott le szerdán főnyilvánosság a kereskedelmi és az Egyesült Közgazdász Rt. betéteseinek letele, amelyet dr. Pajesztes szakállas elnök hívott össze. Mielőtt a mindenről kisebb-nagyobb tárgyalást meg a napok óta tárgyalás Pajesztes szakállas elnök, keletiek, mérnökök közös bajban összegyűlés között. A tömegből itt szónok, aki a megígérte szenved. Az általános hangvetkezetténi lehet folyására.

Vára

Pontban hat dr. Fabius Stefa lépve, megnyitja den megindokolt majd javaslatára nőkséget választja gustin parlament Dezső ügyvéd, dr. Markus Samu és Fabius doktor ismertette a hely

— Novemberig jól állott és hivatalos előterjesztés Nationala által hitelét felemeljük váratlanul beszűn mészertes, hogy a lezók az első meg tudták megérteni nek élén olyan egység áll és am bankjaival szoros omolhatott össze utána jártam a dvekbe nem nyerh jából a következő szereztem:

— A bank a részvénytöke, millió tartalkal ingatlanok. Mint sikerült megállap részvénytökére e vagy létezik-e tartalkalokére is. rगतलानत इलत, ग्यारन इ बतक वगवत तूब, मर मक मेगेरने. लोवारी इगतलान betétesek az a kaphatnak. A be rint, az állítólag alaptöke mellett körülbelül 103 m lesújtó adatok ut csödbesüt-e a banktól senkiserem ezért a bank igaz vonni. Ok tartoz hogy rosszul g pénzével. Nem k hogy az egész kerültek veszély hibájából és hogy szegényebb népos Egyesült Közgazd

— Az ügyfel kapott bejelentés hogy egy asszony rekvirált lakások élni és a vételárát heíyezte el magas

Nagy izgalmak között zajlott le az Egyesült Közgazdasági és Jelzálog Bank Rt. betéteseinek és hitelezőinek értekezlete

Nyolclagu bizottságot delegáltak az intézet vezetésének és anyagi helyzetének ellenőrzésére. Egységes eljárásra és megfelelő higgadságra írták a betéteseket

(Cluj-Kolozsvár, december 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Izgalmas atmoszférában és gyakran viharos jelenetek között zajlott le szerdán este mintegy négyezer főnyi közönség részvételével, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara nagytermében az Egyesült Közgazdasági és Jelzálog Bank Rt. betéteseinek és hitelezőinek értekezlete, amelyet dr. Fabius Stefan ügyvéd hívott össze. Már a gyűlés megnyitása előtt a mindenrendű társadalmi csoportokból összetevődött betétesek és hitelezők kisebb-nagyobb csoportokba verődve tárgyalták meg a fizetésképtelen intézetről napok óta forgalomban lévő híreket. Pajszes szakállas zsidó piaci árusok, éltes úriasszonyok, kereskedők, magánzók, ügyvédek, mérnökök, orvosok, tisztviselők a közös bajban összemegedve cserélik ki egymás között szomorú tapasztalataikat. A tömegből itt-ott kiválik egy vezérszónok, aki a maga nézeteit és javaslatait igyekszik szenvedő társaival elfogadtatni. Az általános hangulatból már előre következtetni lehet az értekezlet viharos lefolyására.

Váratlanul jött az összeomlás

Pontban hat órákor lépett a terembe dr. Fabius Stefan és az elnöki emelvényre lépve, megnyitja az értekezletet. Röviden megindokolja a gyűlés összehívását, majd javaslatára a következő az hoc elnökséget választják meg: dr. Pordea Augustin parlamenti képviselő, dr. Fehér Dezső ügyvéd, dr. Kohn Hillel ügyvéd, Márkus Samu és Lakatos István mérnök. Fabius doktor ezután néhány szóval ismertette a helyzetet.

— Novemberig — mondotta — a bank jól állott és hivatalos helyen éppen pártóltag előterjesztették, hogy a Banca Nationala által nyújtott visszleszámitolási hitelét felemeljék. December elején aztán váratlanul beszüntette fizetéseit. Csak természetes, hogy a betétesek és más hitelezők az első meglepetés perciben nem tudták megérteni, hogy a bank, amelynek élén olyan előkelő és vagyonos igazgatóság áll és amelynek az ország nagy bankjaival szoros nexusai voltak, hogyan omolhatott össze ilyen váratlanul. En utána jártam a dolgoknak és bár a könyvekbe nem nyerhettem betekintést, nagyjából a következő információkat sikerült szerezniem:

103 millió passziva?

— A bank aktívát három tétel képezi: a részvénytőke, amely 8 millió lej, a 2 milliós tartalékalap, azonkívül különböző ingatlanok. Mint betétesnek azonban nem sikerült megállapítanom, hogy a bank részvénytőkéje egyáltalában megvolt-e, vagy létezik-e. Ugyanez vonatkozik a tartaléktőkére is. Ami pedig az intézet ingatlanait illeti, a szamosújvári szeszgyáron és birtokon 34 millió teher van, vagyis több, mint amennyit az objektumok megérnek. Ugyanez a helyzet a kolozsvári ingatlanoknál is. Eszerint tehát a betétesek az aktívából egy banit sem kaphatnak. A beszerzett információim szerint, az állítólagosan befizetett 8 milliós alaptőke mellett a bank összes passzívái körülbelül 103 milliót tesznek ki. Ilyen lesújtó adatok után a betétesekre és hitelezőkre nézve teljesen mindegy, hogy csődbejűt-e a bank, vagy sem, mert a banktól senkinek semmi sem jár. Ezen ezért a bank igazgatóságát kell felelősségre vonni. Ok tartoznak felelősséggel azért, hogy rosszul gazdálkodtak a közönség pénzével. Nem kell különösen kiemelni, hogy az egzisztenciák százai, sőt ezrei kerültek veszélybe a bank vezetőinek hibájából és hogy tulajdonképpen a legszegényebb néposztály iratja a pénzt az Egyesült Közgazdasági és Jelzálog Banknál.

Egy a sok közül

— Az ügyfeleim részéről tömegesen kapott bejelentések közül csak felemlítem, hogy egy asszony eladta a házat, mert a rekvirált lakások béréből nem tudott megélni és a vételárát teljes egészében a bankba helyezte el magas kamatra. Most azután

megélhetés nélkül maradt az uccán. Minek soroljam fel a többi eseteket, amikor itt a gyűlésen is épen elegendő vannak, akiket a bank ügye majdnem katasztrófálisan érint. Javasolom, hogy mindenki fejtsse ki a maga véleményét a teendőkről és a különböző tervek és indítványok alapján azután az összes érdekeltet egységes akcióit indítsanak érdekeik védelmére.

Fabius doktor ezután dr. Pordea Augustin képviselőnek adja át a szót. Pordea doktor többek között a következőket mondotta:

Mindenek előtt tiszta képet

— Előre bocsátom, hogy akárcsak dr. Fabius István, magam is súlyosan érdekelve vagyok az Egyesült Közgazdasági és Jelzálog Bank ügyében. De épen az általam képviselt nagy érdekekre való tekintettel azt ajánlom a többi betétesnek és hitelezőnek, hogy ne hagyja magát a pillanatnyi haragtól és szenvedélytől befolyásoltatni, mert ezzel nem lehet komoly eredményt elérni.

Interpelláció a kamarában

— Ettől eltekintve, közlöm az értekezlettel, hogy mint parlamenti képviselő, első dolgom lesz a bankok gazdálkodása tárgyában interpellációt intézni az illetékes közhatalóságokhoz, azonkívül pedig a legenergiusabban sürgetni fogom a bankok üzleti tevékenységének ellenőrzéséről szóló törvényjavaslat megszavazását.

Az értekezlet nyelve eddig román volt és az elhangzottakat Sándor József volt szenátor tolmácsolta. Ezután dr. Fabius javaslatára az értekezlet a magyar tárgyalási nyelvre tér át. Dr. Fehér Dezső volt a következő felszólaló, aki a következőket mondotta:

— A dr. Pordea által javasolt megoldást célszerűnek tartom ugyan, de mert a bank részéről mindeddig egyetlen elhatározó lépés sem történt, a hitelezőkre hárul az a feladat, hogy minél határozottabban lépjenek fel és ultimátumszerűen szólítsák fel a bank vezetését arra, hogy záros határidőn belül adjon tiszta képet a jelenlegi helyzetről. A kiküldendő szakértő munkájától függetlenül azonban egy teljes hatalommal felruházott bizottságot kell kiküldeni azzal a feladattal, hogy a bank vezetőinek vagyoni felelősségét megállapítsa.

Lakatos István mérnök azt indítványozza, hogy a bizottságot azonnal meg kell alakítani, mert a betétesek nem várhatják meg, amíg a bankhitelezők sorra lefedezik magukat. Az Egyesült Közgazdasági Bankhoz most is befutó összegeket más intézethez utalják át, amiről írásbeli dokumentumai vannak.

A bizottság feladata

Dr. Weisz Jenő bejelenti, hogy egy 7 millió lej erejéig érdekelt hitelezői csoport nevében beszél, amely teljesen csatlakozik az elhangzott javaslatához. Csak azt tartja szükségesnek még hozzáfűzni, hogy a bizottságnak ne csak az legyen a feladata, hogy felülvizsgálja a bank kifizetéseit az utolsó napokig, hanem kikutassa azt is, hogy nem történt-e a büntetőtörvénykönyvből ütköző cselekmények is, amilyenekről szelvényekben beszélnék.

Dr. Klein Miksa azt javasolta, hogy a hitelezők összesége által megválasztott bizottság már csütörtökön reggel keresse fel a bank vezetésére delegált bizottságot és jelentse be, hogy ellenőrizni kívánják a jelenlegi vezetés működését is. Abban az esetben, ha a bank ideiglenes vezetősége nem fogadná el a hitelezők delegátusainak bevonását, újabb hitelezői értekezlet üljön össze, amely bünygi utra terelheti a kérdést. A bizottság tagjait javasolja dr. Fabius Stefan, dr. Pordea Augustint és Sándor Józsefet.

Általános érdeklődés közepette dr. Fischer József emelkedett ezután szólásra.

A státus értékét kell felbecsülni

— Nyolc napja — kezdte beszédét — annak, hogy ma jogász dr. Kertész Je-

nyelvények között nem engedhetjük meg, hogy bárkit előnyben részesítsen a bank követelések esetleges kielégítése tekintetében.

A bankhitelezőknek átcedált váltókról és átutalásokról szóló hírek teljesen alaptalanok. A bank élén álló jelenlegi vezetőség kizárólag olyan bankváltókat és inkasszováltókat adott ki két-három esetben, amelyeken semmiféle teher nem volt. A bank által eszközölt inkasszálások tekintetében arra a jogi álláspontra kellett helyezkednünk, hogy azokat nem lehet kiadni, mert ezek az összegek már a vagyontömeghez tartoznak. A jelenleg inkasszálás alatt lévő összegeket jogi szempontból ki lehet adni, ha a hitelezők által kiküldött bizottság is erre az álláspontra fog helyezkedni.

— Nem akarom most ugyanazokat a vitákat folytatni, amelyeket egész nap kell folytatnom a bank egyes üzletfeleivel. Kijelentem, hogy számtalan eset történt, amikor a legrigorózusabban vissza kellett utasítanom nyomorúságos kisbetéteseket, csak azért, hogy végre pontos képet nyerhessünk a helyzetről. Ismétlem, hogy javasolni fogom a végrehajtóbizottságnak, hogy a betétesek delegátusai minden ügy elintézésében részt vegyenek. Mindaz, ami esetleg eddig történt, nem jöhet tekintetbe. Nem vonom kétségbe, de nem is approbálhatom, hogy történt-e a banknál bünygi utra terelhető cselekmények. Csak azt ajánlhatom az érdekelteknek, hogy tartózkodjanak az elhamarkodott lépésektől, hogy ezáltal a meglévő vagyont konzerválni lehessen. Az értekezlet megnyugtatóra még szükségesnek tartom közölni, hogy amennyiben a végrehajtóbizottság nem fogadná el javaslatomat, — amit egyébként kizárt dolognak tartok — magam is visszavonulok a bank ügyétől.

Dr. Fehér Dezső: Előző javaslatom kiegészítéseképpen magam is szükségesnek tartom hozzátenni, hogy az értekezlet által kiküldendő bizottság nem lehet bünygi expedició. Mindamelllett ennek a bizottságnak az ügyeknek a likvidálás idejéig való ellenőrzésén kívül az a legfontosabb feladata, hogy az igazgatósági tagok vagyoni helyzetét megállapítsa. Erre azért van szükség, hogy bünygi esetében megfelelő kielégítési kvótát lehessen az igazgatósági tagjaitól kiereszokolni.

Dr. Pordea a kisbetétesek képviselőjének bevonásával javasolja a bizottság kiegészítését és erre dr. Ujvárossy táblabíró ajánlja, Ausländer Lajos a hétfőmili lejjel érdekelte hitelezői csoport nevében Weinberger Nándort javasolja a bizottság tagjává.

Ezután dr. Spitzer József emelkedett szólérsra, aki többek között a következőket mondotta:

— Eddig az értekezlet kizárólag a betétesek panaszaiával és követeléseivel foglalkozott. Az egybegyűltek láthatólag teljesen figyelmen kívül hagyták azokat a nagyszámú bankhitelezőket, akik nem betét formájában, hanem más ügyletből kifolyólag vesztek el a pénzüket. Mintegy ötven meghatalmazás van a kezében olyan felek részéről, akik váltóra kölcsönt vettek fel az Egyesült Közgazdasági Jelzálogbanktól, a pénzt becsületesen visszafizették, de a váltót nem kapták vissza, mert azt a bank időközben más banknál leszámítottatta és most a váltó birtokában lévő bank a kibocsátókat sorra perelni akarja. Csak egyetlen jellemző esetet fogok felemlíteni, Steinberger Emil, a gyulai szeszgyár bérleje 1 millió 200 ezer lej értékű szeszadóhitelt vett igénybe a banktól, amire fedezeti váltókat adott. Az összeget pontosan visszafizette, de ekkor a váltó már egy más banknál lettek leszámítolva és mint hogy ezek a váltók időközben lejártak, az illető bank 1 millió 200 ezer lej erejéig peresítette a már egyszer kifizetett váltókat. De ez még nem elég, mert az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank nem fizette be Steinberger helyett az általa kiegyenlített szeszadót és most a kincstár is követeli tőle az 1 millió 200 ezer lejt, amely ilyenformán 3 millió 600 ezer lejtébe került Steinbergernek. Javasolom, hogy a hitelezők bizottságába Steinberger Emilt is válasszák be.

Dr. Kohn Hillel a legnagyobb fegyelemre és szolidaritásra hívja fel az értekezletet.

Az összes betétesek szolidaritása

Dr. Engelberg Oszkár szólalt fel ezután. Dr. Engelberg általános helyeslés mellett a

Dr. Engelberg általános helyeslés mellett a

Dr. Engelberg általános helyeslés mellett a

Legfontosabb a nyugalom!

Dr. Engelberg általános helyeslés mellett a

Dr. Engelberg általános helyeslés mellett a

Tulzottak a hírek

Dr. Engelberg általános helyeslés mellett a

Dr. Engelberg általános helyeslés mellett a

Zsonglörködés egy váltóval

Dr. Engelberg általános helyeslés mellett a

Dr. Engelberg általános helyeslés mellett a

Dr. Engelberg általános helyeslés mellett a

A bizottság tagjai

Dr. Engelberg általános helyeslés mellett a

Dr. Engelberg általános helyeslés mellett a

IRÓK ÉS IRÁSOK

Frank Harris: Mein Leben
(S. Fischer Verlag, Berlin)

Ritka kincs ez a könyv. Írójának ön-életrajz, az olvasónak regény, esztétika, politika, erotika, romantika, történelem és irodalomtörténet, a múlt félszázad egy gyermekének vallomása, megfigyelései és cselekedetei, egy hibákkal és erényekkel teli egész embernek, korának és társadalmának tükré.

Harris angol-amerikai újságíró, sokáig egy angol konzervatív estilap főszerkesztője, aki a 80-as évek Angliájának, a Viktoria-korbéli Londonnak világos és éles társadalmi rajzát adja s aki, ha nem is állott nagy események centrumában, de azokba összekötöttéseinél, állásánál fogva jól bevilágíthatott.

Könyve angol eredetiben az író saját kiadásában jelenhetett csak meg. Így is elég bajt okozott írójának a puritán Amerikában. Merészen ösztinte hangja, intim életének leplezetlen feltárása a német kiadót arra kényszerítette, hogy rövidített fordítást hozzon piacra, különben a szigorú német törvényekkel jutott volna összeütközésbe. Néha megérzik a fordító összevonása, szövegkuratitása, de általában még így is friss és eredetien ható írás, melyet az olvasó alig tud letenni.

Harris már gyermekkorában feltűnést keltett kitűnő emlékezőtehetségével. Az angol gimnáziumban, hol apja taníttatja, vizsgádját nyer, s ezzel a pénzzel szökik át Newyorkba, ahol alagut munkás, majd cipőfőnyesítő lesz. A klasszikus műveltségű cipőfőnyesítő fiú feltűnik egy chicagói szállodatulajdonosnak, aki magával viszi, alkalmazza s Harris nem sokára lelke az egész szállodai üzemnek. Feltámad benne is a pénzszerezés vágya, s egy szép spanyol-amerikai leány képével szívében — beáll cowboyoknak. A szerelmet hamar felejtí, a cowboy mesterségben azonban annyira viszi, hogy saját szakállára keveredik marharablási expedícióba Mexikó határára, indiánusokkal harcol — s a vége, hogy közben megszerzett pénzének jó részét is elveszíti. Végigéli a chicagói nagy tüzvést, bucsut mond a prairie-életnek s jóakarói buzdítására diák lesz egy amerikai egyetemen. Úgyvédi vizsgát tesz, s egy virágzó irodába társul, ahol biztos utja van a vagyonszerzés felé, de egy egyetemi tanár barátja további tanulásra ösztönzi s erre világkörűli tanulmányutra megy. Személyesen megismeri Emerson, Walt Whitman, Bret Harte-ot, Carlylet, részt vesz, mint habitudósító, Stobeliéff oldalán az orosz-török háborúban, azután évekig német egyetemeken diákoskodik s különösen irodalmi és nyelvészeti tanulmányokat folytat. Írói pályáját Londonban kezdi. Első balsikerei nem riasztják vissza s mint szorgalmas, jó szervező erő kerül a konzervatív „Evening News“ élére. Így jut Lord Folkestoneval, Lord Randolph Churchillal, az angol arisztokráciával, sőt magával Edward welli herceggel, a későbbi angol királlyal baráti viszonyba. Élénk részt vesz London társadalmi és irodalmi életében s John Ruskin, Matthew Arnold, Parnell, Oscar Wilde és más hírességek körében él. Mindegyiket találóan jellemzi s könyvének ezek a lapjai mutatják a legtöbb irodalomtörténeti érdekességet. Külön fejezetet szentel az angol gastronomiának és humornak s szellemes és kedves adománnyal tarkítja mondanivalóit.

Élénk összeköttetést tart fenn Párisban, ahol majdnem aktív részt vesz Boulevard puccsiskéréletében. Ennél azonban többet köszönhet Párisnak: Guy de Maupassant barátságát, akiről meghatározó képet fest. Leírja a nagy novellista tragédiáját, mint hatalmasodott el rajta fiatalkori vérébaja, hogy kezdődött örültsége, majd egy öngyilkossági kísérlet után mint súlyos valóságos állati sorba, hogy azután elmeegyógyintézetben fejezze be életét. Ugyanezt a sorsot írja meg Harris Lord Randolph Churchillról, Anglia egyik akkori politikai nagyságáról s azután megszakadnak az emlékiratok vagy harminc évre. Ennek az időszaknak az emlékei talán egy későbbi kötetben jönnek. Az utolsó fejezet az író öregsége: a halál előérzete. Bölcs és derűs mindvégig.

Az egész könyvet s Harris egész életét végig diszítik egy egészséges nemi élet erotikájának színes virágai. A serdtülő

gyermek megrezdülései az ifjúkorban már tette válnak s Casanovához méltó szerelmi kalandok sora vár az olvasóra. És csodálatos: minden kaland vége kiterés egy fenyegető házasság elől. A legutolsó hőse, egy párisi grande cocotte majdnem feleségül véteti magát: megejtette Harris testét-lelkét s az erotika minden fegyverét felhasználta ellene. Harris azonban előle is ki tudott térni s csak a könyv végén értesülünk arról, hogy mégis meg-

házasodott az elhallgatott 30 évben. Nem árulja el kívül, hogyan.

Az utolsó fejezet gyöngéd és hálás megemlékezése feleségéről azt sejteti, hogy ez a házasság sem lehetett mindennapi. De nincs más mód, mint megvárni az író beígért következő kötetét, hogy erre a kérdésre is választ kapjunk.

Harris most aratja legnagyobb sikereit. Wilderől és Shakespeare-ről írt tanulmányai irodalmi események lettek s része

van a nagy írók divatos sorsában is: fel-olvasó körötn járja végig Európát.

Könyve nemcsak olvasmányának érdekese, de tanulságának is. Sok használható és használhatatlan életbölcselet mellett nemcsak egy politikai újságíró érdekes pályáját, hanem a 19. század második felének olyan rajzát kapjuk, amely később minden bizonnyal e korszak tanulmányozóinak becses forrásmunkája lesz.

Ligeti Sándor

Max Nordau leánya elmondja nagynevű apja életének intimitásait

Maxa Nordau uyilatkozata az Uj Kelet számára

(Bucuresti-Bukarest, december 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Konventionelle Lüge“, de talán még inkább a történelem gránitjába vésett „Baseli program“ halhatatlan szerzőjének lánya: Maxa Nordau néhány nap óta Bukarest zsidóságának vendége. Hódolatteljes rajongással veszik körül — és egészen bizonyos, hogy ez a hódolat nemcsak a nagy szociológus iránti kegyelet lerovása, de szól elsősorban magának Maxa Nordaunak, aki művészi tökélyel kezeli az esetet, fáradszóró propagálója az apja által hirdetett eszméknek, és... nem utolsósorban finom szépségű ifjú hölgy.

(Néhány morzsa csupán...)

Ezek az újságíró impressziói Maxa Nordauról, aki a Grand Hotel fényűző eleganciájú halljában fogad bennünket és mindenképen azon van, hogy leplezetlen elfogódottságunkat eloszlassa:

— Sokszor érzem és látom, milyen hatalmas az örökség, amelyet atyám reábhagyott, és mennyire méltatlan vagyok erre az örökségre... Az emberek valami rendkívülit várnak tőlem, holott az, amit én nekik nyújthatok, néhány morzsa csupán az apám dusan terített asztaláról...

Ezeket mondja bevezetésként Max Nordau, minden póz, minden affektáltság nélkül. De a domború, magas, homlok, a mélysegeket tükröző fekete szempár, az elfinomult arcvonások nem mindennapi intellektusról tesznek tanúságot.

— Interjúról természetesen szó sem lehet — mondja mosolyogva. Egy újságíró nem adhat intervjút. Hanem mi is érdeklő tulajdonképpen?

— Elsősorban maga Max Nordau lánya. — Én magam...? A művészetem...? Erről a témáról még nem gondolkodtam. Akik tulajdonképpen sokat filozofálnak magukról, nem alkotnak és nem teremtenek semmit.

— Mi a célja bukaresti utjának? — Itteni revizionista barátain meghívására jöttem le, hogy atyám és a revizionizmus eszméit propagáljam. De mondja csak, maga revizionista?

— Én...? természetesen... De miért vallja magát Jabotinsky hívének?

— Maxa Nordau szemei felragyognak: — A revizionista gondolat áll a legközelebb a bázeli programhoz... A revizionista cionizmusban van még fiatalos lendület... ritmus... élet...

— És, ha szabad érdeklődnöm — mi áll közelebb Max Nordau lányához: a cionista eszme, vagy a művészi hivatottság?

Hátrasimítja hullámos, szőkésbarna haját, gondolkodik egy kicsit, azután mosolyogva válaszol:

— Azt hiszem — a művészet áll közelebb hozzám... Talán azért, mert maga a cionizmus a legcsodálatosabb művészet... és Palesztina a legcsodálatosabb mű, egy nép kollektív művészi alkotása...

Errre a kérdésre már a „Paradoxonok“ szerzőjének lánya válaszolt...

— És most... beszéljen valamit az Uj Kelet olvasóinak Max Nordauról...

(Nordau, — az ember)

Szemei elrövedeznek, visszaéli magát a boldog gyermekkor színes emlékei közé, azután lassan, fátyolozott, elfogódott hangon beszélni kezd Maxa Nordau:

— Sokszor fáj nekem az, hogy én a lánya vagyok. Emiatt érzem sokszor, hogy nincs jogom az ő nagyságát, az ő csodálatos egyéniségét úgy csodálni, mint másoknak... Max Nordaut az írásaim keresztül másnak látta és látja a világ, mint amilyen a valóságban volt... Pessimistának, — sőt némelyek embergyűlölőnek hiszik őt, aki a valóságban annyira szeretetreméltó és közvetlen volt. Szarkazmusa, az a maró és kegyetlen guny, amellyel az emberi gyöngeségek ellen hadakozott, egy alapjában melegen érző szentimentalizmusra hajló lelket takartak.

(A gyöngéd apa)

— Hogy milyen volt, mint apa? Nordau végtelen atyai szeretete a komor filozófusból meseköltőt csinált. Nekem mondta el, este, lefekvés előtt ezeket a meséket, én voltam ezeknek a meséknek a kritikus... Tőlem kérdezte meg először: tetszenek-e ezek a mesék, és ha valami nem nyerte meg tetszésemet — akkor nem írta meg... Végtelen szeretettel csüngött rajtam...

De jószíve különösen orvosi praxisában nyilatkozott meg. Háromszor egy héten ingyen konzultációt tartott, amelyre valóságban tödultak a betegek. Egy-egy ilyen konzultációs nap a legfurább figurákat gyűjtötte össze házukban. Sohsem felejttem el: egy délelőtt egy zavaros tekintetű szamaritánus állított be apámhoz. Midőn eléje került, lehuzta cipőit, kezét a szívére téve meghajolt: — Ön Sokrates, vegyen engem maga mellé Plátónak!

És addig nem tágitott, míg apámat karonfogva le nem vitte kertünkbe sétálni és istenes dolgokról elmélkedni vele, akárcsak Sokrates és Plátó csinálták egykoron, a peripatétikus módszer szerint...

(Támadják Nordaut)

— Ahogyan sikereivel egyre nőtt a barátainak száma, éppen úgy szaporodtak ellenségei is. Támadták haladó eszméit, támadták könyörtelen, de mindig az igazság szeretetétől áthatott kritikái miatt. Nem tudták neki megbocsátani, hogy filozófiai műveiben szakított a megkövesedett bölcsészeti zsargonral és egyszerű szavakba és mondatokba foglalta mondanivalóit. Apámat nagyon elkésértették ezek a támadások és sokat panaszkodott róluk családi körben. Különösen az fáj neki, hogy azzal váltolták: gunyos kritikája destruktív — csak rombol, holott ő építeni akart, de úgy, hogy lerombolja azt, ami rossz és rothadt volt...

(Nordau — a zsidó és cionista)

Max Nordau Budapest gettójában, a zsidó tradíciók szigorú szellemében nevelke-

dett fel. És bár később felszívta magába modern kulturát és bár különös szeretettel és rajongással csüngött az ó-görög kulturán, az antik görögvilág derűs életigenlésén, ő élete utolsó pillanatáig fajához és annak tradícióhoz ragaszkodó zsidó maradt. Párisban nem éreztették vele soha zsidó voltát, — a kozmopolita francia fővárosban Nordau zsenije szabadon érvényesülhetett. Gyermekkori szenvedései a világ egyetemes igazságtalanságai felé irányították figyelmét és műveiben az egyetemes emberiségért küzdött, — egy jobb és szebb világért — amíg...

1893-ban, baráti meghívására, a német Borkov szigetre utazott nyaralni, amely az antiszemitizmus fészke volt. Itt, egy kávéház bejáróján találta a felírást:

— Zsidóknak és kutyáknak tilos a be-

menet...

Undorral hagyta el a szigetet. Ugyanebben az időben pogromok is voltak és a cionista-mozgalom Herzl hallatlan erőfeszítései nyomán már kezdte szárnyait bontogatni. És Herzl, akit akkor még csak kevesen értettek meg, akit kigunyoltak és kinevettek, felkereste apámat. Több, mint egy órában keresztül beszélgettünk egymással. Az apám csak ennyit kértett:

(Egy történelmi párbeszéd)

— Komoly az, amit akar?

— Halálisan komoly — hangzott a vezér válasza.

— Akkor az ön embere vagyok!

És az apám minden erejét latbavetette az eszme mellett. Tudta, hogy új ellenségeket szerez magának, hogy új ellenfeleinek új támadási felületet nyújt. De nem tántorították el ezek az újabb rohamok. Herzl nem ismerték meg akkor. De Nordau csatlakozása, aki világszerte elismert tekintély volt, hatalmas lökést adott a mozgalomnak. Azután jött Bazel... Nem akarta a többször is felajánlott elnöki széket elfogadni. Később elhidegült közte és a cionista szervezet között a viszony. És mikor a háború után Londonba ment, álláspontja konzekvens gerincessége miatt nagyon sokat szenvedett. Az optimista Nordau szíve megtört.

Ésre sem vettem, hogy Maxa Nordau szemei fátyolosak lettek közben, hogy lágy, melódikus csengésű hangjában megindultság reszket...

(k. c.)

Friss norvégiai

csukamájolaj

már megérkezett. Teljesen iztelen és szagtalan, csaknem olyan, mint a sardinia olaj. — 4 üveg ren-
1 üveg ára 50 lej. delésnél a portót nem számítjuk fel. Leírás ingyen és bérmentve küldünk, ha egy lev. lapon pontos címét közli. Főraktár: dr. Biró gyógyszer-tár, Cluj

* A világ vallásai az utóbbi évek leg-hatalmasabb összefoglaló műve, több 500 mély-nyomású képpel. A két kötet (részletfizetésre is) 1800 lej az Uj Kelet könyvosztályában. Illesztélt prospektust kívánatra ingyen küld.

A Ble

A napokban német sajtót, a alapon ismerteti arisztokrata családi történetét a két család között, egy később, egy más röder familia jüt ban nagy jelentő tiáról most érde lentek meg, ame tartjuk érdemesi

A ház alapító der volt, aki 18 ben. Apja, Sámu ben halt meg, m ben. Kicsiny mér nem voltak nag Fia, Gerson azon pénzember volt, s ját, hogy miként pénzügyi tranzak son Bismarckban jövő nagy politik senki nem beszélt Bismarckról „min ről“, mint „kör vabankjátékosról“ kor neki volt bá marck mellé. Az finanszírozását vál masa lett. 1870-b vált, hogy Fran kérvények, Bismarck delmi tanácsossá k rődert magához ké hadiszállásra. Bleic az összeget, amit tud anélkül, hogy panjon. Ötmilliárd marck akceptálta e zölte követeléseit. cia meghatalmazott Jules Favre így — Olyan horribi valaki a keresztény stől kezdve számo 1870-ben sem készi — Lásza kérem, mal ezt az urat, — tatott — aki már váltójának születése Későbbi szolgál Bleichröder a 1872-ben a német r Bismarck felhasz összekötöttéseket, Bleichröder rendelk kötetéseket tartott de egyben politikai dott szerezni, olyan vatalos uton aligha Mäsfelől mindazok, jutni a „vaskancellá der kegyeit kerestél ügyeit rendezte, de Bismarck neki felha módon mentette me grófot, akiről Bisma scallójának legjobb Bleichröder három rebb Hanz, 1917-ber vedés után, hatvan Bleichröder egésze német arisztokrá vicei miatt a felsőb igen szerették, inká érintkezett. Két fia, kább tudományra ha doktorátusa is volt. 1924-ben feleségül ve éves színésznőt, aki el is vált. A fiatal hétével azelőtt halt m Gerson másik fia, tetett. A berlini spor pet játszott és tragik 1902-ben a Rajna m paleset érte, kiesett h összetörte magát, h szállítása közben meg ivére, James, mo Francia nőt vett el f log házasságban él é Két fia közül Viktor ronton esett el. Leán terschel nevű bankár A Bleichröder ivad önzügyi zsenialitását zát azonban, an er alapozott n megingatniok.

A Bleichröderek

A napokban vaskos könyv hagyta el a német sajtót, amely ezuttal oknyomozó alapon ismerteti a világ legkiválóbb pénzarisztokrata családjának, a Rothschildoknak családi történetét és közgazdasági szerepét az egész világ pénzpiacán. A Rothschild család mellett, néhány évtizeddel később, egy másik zsidó család, a Bleichröder familia jutott a német közgazdaságban nagy jelentőségre. Erről a pénzinasztíáról most érdekes visszaemlékezések jelentek meg, amelyek közül az alábbiakat tartjuk érdemesnek közlésre:

A ház alapítója Gerson von Bleichröder volt, aki 1822-ben született Berlinben. Apja, Sámuel Bleichröder, aki 1855-ben halt meg, már bankár volt. Berlinben. Kicsiny méretek között dolgozott és nem voltak nagy pénzügyi koncepciói. Fia, Gerson azonban már nagy látókörü pénzember volt, aki értette annak a módját, hogy miként kell összekapcsolni a pénzügyi tranzakciókat a politikával. Gerson Bismarckban már akkor látta meg a jövő nagy politikusát, amikor arról még senki nem beszélt. Sőt később, amikor Bismarckról „mint örült porosz junkerről”, mint „könyvemű hazárdőrrel és vabankjátékosról” irtak és beszéltek, akkor neki volt bátorsága odaállni Bismarck mellé. Az 1866-os francia hadjárat finanszírozását vállalta és Bismarck bizalmasa lett. 1870-ben, amikor aktuálissá vált, hogy Franciaországtól hadisarcot kérjenek, Bismarck a közben kereskedelmi tanácsossá kinevezett Gerson Bleichrödert magához kérette Versaillesbe, a főhadiszállásra. Bleichröder becsülte le azt az összeget, amit Franciaország fizetni tud anélkül, hogy gazdaságilag összeroppanjon. Ötmilliárd frankot követelt. Bismarck akceptálta ezt az összeget és közzölte követeléseit Jules Favréval, a francia meghatalmasítottak szószólójával.

Jules Favré így szólt:
— Olyan horribilis összeg ez, hogy ha valaki a keresztény vallásalapító születésétől kezdve számolni kezdte volna, most, 1870-ben sem készült volna el vele.

— Lásza kérem, azért hoztam magammal ezt az urat, — és Bleichrödert mutatott — aki már a keresztények megváltójának születése előtt tudott számolni.

Későbbi szolgálatainak elismerésül, Bleichröder a vaskeresztet kapta és 1872-ben a német nemesi címert is. Bismarck felhasználta mindazokat az összeköttetéseket, amelyek Gerson von Bleichröder rendelkezésére állottak Párisban. Bleichröder nemcsak pénzügyi összeköttetéseket tartott fenn a párisi urakkal, de egyben politikai információkat is tudott szerezni, olyanokat, amelyeket hivatalos uton aligha lehetett volna kapni. Másfelől mindazok, akik közel akartak jutni a „vaskancellárhoz”, előbb Bleichröder kegyeit keresték. Diplomáták pénzügyeit rendezte, de csak akkor, ha arra Bismarck neki felhatalmazást adott. Ilyen módon mentette meg a híres Haatzfeld gróft, akiről Bismarck kijelentette, hogy „szállójának legjobb lova.”

Bleichröder három fia közül a legidősebb Hanz, 1917-ben halt meg hosszú szenvedés után, hatvannégy éves korában. Ez Bleichröder egészen különös ember volt. Német arisztokráciát epésen gunyoló viccei miatt a felsőbb tisztek között nem igen szerették, inkább polgári körökkel érintkezett. Két fia, Hans és Werner, inkább tudományra hajlottak. Hansnak két doktorátusa is volt, bölcsész és jogi. 1924-ben feleségül vette Maria Orska híres színésznőt, akitől azonban rövidesen el is vált. A fiatalabb Werner néhány héttel azelőtt halt meg.

Gerson másik fia, Georg, 1857-ben született. A berlini sportéletben nagy szerepet játszott és tragikus módon halt meg. 1902-ben a Rajna mellett egy autótúrán baleset érte, kiesett a gépkocsiból és úgy összetörte magát, hogy a kórházba való szállítása közben meghalt. Még ma is élő ivére, James, most hatvannégy éves. Francia nőt vett el feleségül, akivel bolg házasságban él és nagy házat vezet. Két fia közül Viktor 1915-ben az orosz fronton esett el. Leányai közül Ella egy Herschel nevű bankár felesége.

A Bleichröder ivadékok közül Gerson pénzügyi zsenialitását egy sem örökölte. Azonban, amelyet ez a kiváló zseni alapozott meg, utódainak sem megengedniük.

Szabadzónákat kérnek európai és amerikai államok a romániai kikötőkben

A liberális párt ebben a kérdésben szakítani készült a »prin noi insine« politikával

(Bucuresti-Bukarest, december 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt a bukaresti sajtót bejárta az a hír, hogy Ford, az amerikai autógyáros a román kormánytól szabad területet kért Konstancaiban, hogy azon a Közép- és Távolkelet részére autógyárat építsen fel. E hírrel kapcsolatban G. Deleanu mérnök, a galaci kereskedelmi és iparkamara elnöke és szenátor, a »Viitorul«-ban rendkívül figyelemreméltó cikket írt a szabad kikötők problémájáról. A cikk, amely a liberális párt hivatalos lapjában jelent meg, kategorikus imperatívuszként szögezi le a szabad kikötők felállításának szükségességét, mert szerinte minden késlekedés csak az ország kárát jelentheti.

Különösen figyelemreméltó ez a megnyilatkozás azért, mert nem kevesebbet jelent, mint azt, hogy a liberális párt legalább is bizonyos vonatkozásokban szakítani kíván a tradíciójává vált »prin noi in sine« politikájával és keresi azokat a lehetőségeket, amelyek a külföldi tőkének és vállalkozásoknak Romániában való terjeszkedésére módot nyújtanak.

A cikk abból indul ki, hogy Románia természetes fekvésénél fogva, minthogy a Duna torkolatának birtokában van, összekötő hidat alkot a Kelet és Nyugat között. A Duna pedig ma a szabadhajózás jövőtől főkerekedelmi ütő-erévé vált a partja mögött elterülő gazdag európai államoknak.

Lengyelország, Csehszlovákia és Franciaország is több ízben kérték Romániát arra, hogy adjon engedélyt Galacban, vagy Brailában szabad kikötő létesítésére, ahonnan termékeiket minden vámformáltság nélkül és eredeti csomagolásban szállíthatják Keletre s ahol beraktározhatják azokat a nyersanyagokat, amelyeket Ázsiából, vagy Egyiptomból importálnak.

Az utóbbi időben hasonló kérés érkezett a braziliai kávétermelők részéről,

hogy adjanak engedélyt Galacban egy hatalmas kávéraktár létesítésére, ahonnan elláthatnák egész Közép- és Kelet-Európa szükségletét. Románia gazdasági élete óriási nyereségnek könyvelheti el, ha a

szabadkikötő terve megvalósulhatna. Míg a többi keleti kikötők, közöttük elsősorban Szaloniki, a szabadzónák segítségével óriási fellendülésre tesznek szert, addig a román kikötők hanyatlásnak indulnak.

A cikk azzal végződik, hogy a kormány helyet fog adni a galaci kereskedelmi és iparkamarák részéről megindított akciónak, nonorálni fogja azt a törvényjavaslat-tervezetet, amelyet ez a kamara szövegezt meg, annál is inkább, mert az akció mögött a liberális párt jelentős politikussai állanak.

Küszöbön van a kormány és a nemzeti parasztpárt megegyezése?

Nem lesz változás a régenstanácsban

(Bucuresti-Bukarest, december 23. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti sajtó ma újból napirendre tűzte a közeli politikai változás kérdését. Az összes lapok szerint néhány napon belül fontos belpolitikai változások várhatók. Az »Adeverul« az általános politikai helyzettel foglalkozva, azt a következtetést vonja le, hogy a rendszerváltozás közelebb van, mint azt általában hiszik. A lap szerint Bratianu Vintila és Maniu közötti megegyezés minden valószínűség-szerint létre fog jönni.

A tegnapi napon Bukarestben tudvalevőleg az a hír terjedt el, hogy a régenstanács tagjaiban bizonyos változás fog történni. Egyes verziók szerint Miron Christea patriarcha

kilép a régenstanácsból, más verzió szerint a régenstanácsot olyan személlyel bővíténi ki, aki egyszersmind generálisimusa lehetne a hadseregnek. Illetékes helyről mind a két verziót cáfolják és kijelentik, hogy szó sincs arról, hogy akár Anghelescu tábornok, akár más valaki, mint a hadsereg generálisimusa, a régenstanácsba bekerülhesse.

Bukarest, dec. 28. Duca tegnap este hosszabb megbeszélést folytatott Titulescu külügyminiszterrel, utóbbi lakásán. A belügyminiszter közölte, hogy lemondott külföldi utazásáról. Titulescu ellenben január elején föltétlenül elindul.

Ducának ittmaradását több lap a kormánytervezet átalakításával hozza kapcsolatba.

A hóviharak miatt megszűnt a hajóközlekedés Anglia és a kontinens között

(London, december 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Londonban és Angliában pusztító heves hóviharak óriási forgalmi zavarokat idéztek elő, amelyeket az angol közönség annál is jobban megérez, mint-hogy Angliában nincsenek hozzászokva a rideg télhez, mint a kontinensen. Ma végre nagynehezen sikerült a főbb utvonalakon a havat eltakarítani. A hótakarítási munkálatokban 3000 munkanélküli dolgozott. A vasuti forgalmi zavarok még mindig igen gyakoriak. Az európai kontinenssel való forgalom részben a vasuti zavarok, részben a La Manche-csatornában uralkodó viharos időjárás folytán ugyszólván teljesen megszűnt. A mai nap folyamán az angol partvidékről mindössze egy személyszállító gőzös indult el Dieppe francia kikötőbe. Az egész országból nagy árvizeket jelentenek, amelyek egyes városokat és falvakat teljesen körülzártak.

Párisból jelentik: Franciaország északi részében és a La Manche-csatornában változatlanul heves vihar dúl. Az összeköttetés Angliával Boulognen és Calaisn át megszakadt. A Pas de Calais-megyét hó borítja.

Madridból jelentik: A rossz időjárás tovább tart. Több folyó kiáradt és elárasztotta az utakat.

Amsterdamból jelentik: Ma hirtelen nagy hideg állott be, amely az ország nagy részében nagy zavart idézett elő a táviró- és távbeszélő-forgalomban. A vonalak egy része használhatatlan. Több vezetékek elszakadt Nordholland, Friesland és Groningen tartományokban több város között a telefonforgalom teljesen szünetel.

A hideg nagy zavarokat okoz a vasuti forgalomban is, különösen Rotterdam és Hága között.

Mint a lapok jelentik, tegnap este Mittelburg (Zeeland-tartomány) közelében, ahol heves hóvihár dúlt, az egyvágányú elektromos kisvasut két kocsija összeütközött. Az egyik kocsit vezetője és egy utas súlyosan megsebesült, több utas pedig könnyebb sérüléseket szenvedett. A szerencsétlenség oka az volt, hogy a kocsik egyike tulmelt a megállást jelző készüléken, amelyet a vezető az erős hófúvásban nem látott.

Flissingenből jelentik: Sűrű köd következtében a Scheldén a hajóforgalomban több helyütt zavar támadt. A Fieldstan angol gőzös és a Scheldeson belga gőzös Austruweel mellett megfeneklett és csak hosszabb fáradozás után sikerült vontatógőzöskkel a két hajót ismét szabaddá tenni.

Az egyik német gőzöst veszedelmes helyzetéből csak öt vontatógőzös segítségével lehetett kiszabadítani.

Mindenkinek ajánlatos!

A csehszlovák állami osztálysorsjátékban résztvenni.
57 millió össznyeremények,
2 millió főnyeremény.

Rendelések a világhírű főelárúsító cégnél

Wald Bankház Kosice

1/4 Kc 20.—, 1/2 Kc 40.—, 1/1 Kc 80.—
Dupla sorsjegy (2 sorsjegy egyenlő számu) Kc. 160.—. Diszkrét st. küldés, felirat nélküli zárt borítékban. Befizetés a sorsjegy és hivatalos jätékterv vétele után. Külföldi (nemzetközi) postautalványon, vagy ajánlott levélben

I. osztály huzása 1928
január 18

A „CARMEN“ mozgó műsora:

MAUPRAT

(Lovag vagy bandita). George Sand híres regénye után. — A főszerepben: Sandra Milowanoff és Maurice Schultz.

Ezt megelőzi: Smusolini mindent tud. Kiváló karikatúrafilm.

Előadások kezdete 5, 7, 9 órakor. Helyárak: Páholy 30 lej. Zsölye 25 lej. I. hely 20 lej. II. hely 15 lej.

Legjobb a
Béldi-kéz-finomító
Puht, fehérít, finomít. - Kapható mindenütt.
Főraktár:
EMKE-drogueria
Cluj (Kolozsvár)

sában is: fel-Európát. Elnyának érde-használható eség mellett gíró érdekes zmad második amely később ak tanulmá-tája lesz.

igeti Sándor

vtta magába os szeretettel örög kulturán, etigenlésén, ő s annak tradit-adt. Párisban ő voltát, — a Nordau zsenije mekkori szen-zságtalanságai műveiben az zódott, — egy

ára, a német

ni, amely az

egy kávéház

tilos a be-

monk is voltak

hállatlan erő-

zárnyait bon-

ég csak keve-

nyoltak és ki-

bb, mint egy

gymással. Az

ni párbeszéd)

gzott a vezér

ok!

atbavetette az

ellenségeket

eleinek új tá-

tántorították

lt nem ismer-

tlakozása, aki

volt, hatalmas

Azután jött

pször is fel-

Később el-

rvezet között

án Londonba

gerinössége

Az optimista

taxa Nordau

hogy látgy,

megindultság

(k. c.)

olaj

en és szagta-

linia olaj. —

4 üveg ren-

delésnél a

st ingyen és

lapon pontos

gyógyszer-

bbi évek leg-

bb 500 mély-

szlettízetre

vosztályában.

ingyen küld.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Tóratemetés Lembergben

Alábbi levelet egyik beszercei olvasónk küldte ne és szomorú aktualitásánál fogva leközöljük.

Évekkel ezelőtt alkalmam volt Lembergben jelen lenni egy összetépett Tóra eltemetésénél. Ez a szomorú aktus ma is élénken él emlékezetemben.

A hitközség tagjai hatalmas tömegekben gyűltek össze a mincha imához a nagy leMBERGI templomba. Mindenki gyászos megilletődéssel jött. A hangulat ugyanaz volt, ami „tiseó-bóav” napján, sokan cipőjüket is levették.

A tórafoszlanycok tartalmazó láda gyászleppellel volt letakarva és a frigszekrény előtt volt elhelyezve. A főrabbi odaállott a láda elé és talmudi és bibliai citátumokkal átszótt prédikációjában magyarázta a nap szomorú jelentőségét. A beszéd után a főkántor nemcsak az „él molé rachamim” recitálta, hanem Juda Halévi gyászdalait és több olyan templomi éneket mondott, amelyet a zsidó rítus gyásznapokra ír elő.

A közönség a főkántor által előadott dalokat a földön ülve hallgatta végig. Ezután a kántor az „Avinu Malkenu” című könyörgést mondotta, amit a kántor után a közönség mély áhitatban ismételt. Ennek végeztével megharsant a sófár szava. A keleti zsidóknál szokás, hogy nagy halottak temetésénél hétszeres körmenetet csinálnak. Ugyanez történt az összetépett tóra temetésénél is: a koporsó körül elől a közönség elöljárói és vénei, utána a többiek hétszer megkerülték a koporsót.

Ezután az „áránt” a ládát, amelyben a Tóra maradványai voltak, az emberek vállakra vették s felváltva vitték a temetőbe. A láda fölött azonban baldachint vittek, amelynek négy faoszlopát a hitközségi alkalmazottak tartották. Közben, mint rendszerint minden temetésnél perselygyűjtést rendeztek. Az összeggyűjtött pénzt ezuttal nem jótékony célokra használták, hanem emléktáblát állítottak belőle az eltemetett tórafoszlanycok fölé. Magát a tórárt nagyhirű rabbik mellett ásták el, betonon alapon és betonból való falakkal.

S. B.

ARCBÖRÉNEK SZÉPPÉ VARÁZSOLÁSÁRA ÉS ÉPSÉGBEN TARTÁSÁRA HASZNÁLJA BIZALOMMAL A KRÉMET

COLLIER DE PERLES

KÉRJEN MINDENÜTT *Legrain* KÉSZÍTMÉNYT

* Fügöny és ágyterítők 150 cm. széles ajour kockás kelme métere 98 lej a Gólya-Aruházban.

Még a bekötött szemű gyermek is meg tudja különböztetni az

ODEON

LEMEZT

Az ODEON-lemez olyan tisztán és legendakivülbb természetességgel adja vissza az eredeti hangot, hogy a legkényesebb izlésű zenebarátot is kielégíti. Egyfelől az ODEON-művek új villamos felvételi eljárása, másfelől az ODEON-beszélőgépeket helyettesítő különböző más találmányok garantálják, hogy az ODEON-gép a legjobb és legkittünőbb, az ODEON-gép utólrérhetetlen és mindenütt kizárólagos közkedveltségnek örvend.

Minden jogosított lerakat ingyen nyújt alkalmat mindenkinek, hogy a gépet meghallgassa és megismerje. — **Kérjen ingyen árjegyzéket.**

Romániai vezérképviselet és központi lerakat:

ODEON-művek

București, Cal. Victoriei 79. (Vis-a-vis de Biserica Albă.)

Tulajdonos: OSCAR NEGREANU.

FIÓKOK: București: Bul. Elisabeta No. 1. (Grand Hotel Boulevard alatt)
Cernaui: S. r. Romana No. 11.
Cluj: Str. Memorandului 16.

— **Január 4-re tüzték ki Hatvany Lajos báró főtárgyalását.** Budapestre jelentik: Az emigrációból nemrég Budapestre önként visszatért báró Hatvany Lajos nemzetgyalazási bünperében a főtárgyalást január 4-re tüzték ki. A bíróság elnöke Tóreki lesz, kinek neve már több politikai bünperrel kapcsolatban lett hírhedt. Hatvany Lajos tárgyalása elé az egész magyar közvélemény, sőt igen nagy mértékben a külföld közvéleménye is, nagy érdeklődéssel tekint. Arról, hogy Hatvanyt a főtárgyalásig szabadlábra helyezik-e, még ma sem történt döntés.

Ingyen adunk új kalap, átalakítás és formálás után is Amitié bélyegeket. — **Szenzációs karácsonyi olcsóságok csakis az „IDEAL” női kalapüzletben Cluj Calea Regele Ferdinand (v. Wesselenyi-u. 38. Formálások és átalakítások a legizesebben és gyári árban készülnek**

— **Deutsch Ferenc temetése.** Szerdán délután temették öríasi részvét mellett a hirtelen elhunyt Deutsch Ferenc mérnököt. A temetés impozáns megnyilvánulása volt annak a közbecsülésnek és szeretetnek, amivel a megboldogultat a város lakosságának minden rétege övezte. A Ferdinánd király-uti gyászház már a kora délutáni órákban megtelt közönséggel, amelynek sorai között Kolozsvár gazdasági és szellemi életének legjava reprezentánsai foglaltak helyet. A gyászháznál dr. Eisler Mátyás megindító szavakkal emlékezett meg a veszteségről, amely a szűkebb családon túl a város konstruktív életét érte Deutsch Ferenc halálával. Hatalmas kocsisor kísérte végig a házsongárdi temetőbe a menetet. Itt dr. Kertész Jenő meghatottan bucsuzott a barátától. A nyitott sir mellett mondott istenhozzádot dr. Paal Árpád és a fésűgyár egy munkásnéje is. Rabetz főkántor imája után elhantolták, ami Deutsch Ferencből mulandó volt.

— **Betörés a karácsonyi ünnepek alatt.** Dr. Rosin, kolozsvári ügyvéd Fötér 23. szám alatti lakásába ismeretlen tettes betört és az ügyvédi irodából egy Royal gépet elrabolt. — Ferenczy István Str. Bert-helot 31. szám alatti lévő lakásába betörték és 150000 lej értékben ruhaneműt, ékszert és készpénzt raboltak el. — A Janovitz-féle Széchenyi-téri vendéglő hasonló látogatás áldozatául esett, amely 200000 lejelt károsította meg a tulajdonost.

— **Magyarországon a fiatalokuraknak nem mérnek ki alkoholt.** Budapestre jelentik: Az alkohol-kimérés korhatárhoz kötő törvény január 12-én életbe lép. Ettől a dátumtól kezdve tízenyolcéven aluli egyéneknek nyilvános helyen nem mérnek ki többet szeszt. Ugy hírlik, hogy a népjóléti miniszter időközben enyhíteni fogja a törvényt.

* **Őn is gazdag akar lenni?** Célját könnyen elérheti, ha a csehszlovák osztályorsorsjátékban résztvesz. Vegye figyelembe Fortuna Bank-üzlet, Bratislava, Duna-u. 7, mai lapunk 7. oldalán levő hirdetését és rendelje meg sorsjegyeit a hirdetéshez csatolt megrendelő lappal. A sorsjegyek csak átvételük után vagy nemzetközi postautalvánnyal, vagy pénzeslevélben fizetendők meg. Levelezés magyar nyelven.

— **Nyolcvan éves öregasszony öngyilkossága.** Szilágyi Mária, nyolcvan éves matróna, aki a Marinescu-ucca 8. szám alatt rokonainál lakott, tegnap egy paplanból kötelelet font magának és azzal felakasztotta magát. Mire hozzátartozói észrevették az öngyilkosságot, a szerencsétlen öregasszony már kiszenderedett.

— **Nem találják Grayson pilótánót eltűnt gépét.** Newyorkból jelentik: Los Angeles és Halifax környékét száz mérföldnyi körzetben felkutatták, de eddig sehol sem találták nyomára Grayson pilótánót eltűnt „Dolo” nevű gépének.

— **Meghalt dr. Moldován Sándor Tordamegye alispánja.** Hosszabb szenvedés után tegnap elköltözött az élők sorából dr. Moldován Sándor, Tordamegye alispánja. Halálával egy valóban tiszta jellemű, jóindulatu és progresszív gondolkozású közéleti férfi távozott el az élők sorából. Dr. Moldován Sándor már kora ifjúságában kitűnt széleskörű jogi tudásával és részt kért „magának annak a kiváló gárdának munkájából, melys béke éveiben a „Huszádik Század” című folyóirat és a Galilei kör körül tömörült. Egyikben főtükára is volt a Galilei körnek, ahol mindig megalkuvás nélküli ambícióval szolgálta a felvilágosodás ügyét, az elnyomó nemzetiségi politikát inauguraló reakcióval szemben. Amikor 1919. nyarán a román csapatok bevonultak Budapestre, Moldován Sándor doktor, mint cenzor került fel a magyar fővárosba s e munkakörében is a legliberalisabb szellemről tett tanúságot. A fehér terror borzalmas első napjaiban személyes közbenjárással mentette meg igen sok ártatlan és politikailag exponált ember életét. A csapatok visszavonulása és a trianoni békeszerződés aláírása után Moldován Sándort Maramaros megye főjegyzőjévé nevezték ki, amely minőségében egy igazán komoly és intenzív szociálpolitikát inaugurált. Az volt az eszméje, hogy Maramaros megyét Románia Dániájává fejleszti és ennek érdekében több maramarosi román parasztfiut tényleg Dániába küldött ki, hogy ott a fejlett tejjgazdaságot és mintagazdaságot tanulmányozzák. Sajnos, a kormányok szűkkeblűsége és meg nem értése miatt nem tudta teljesen megvalósítani. Kimondottan közigazgatási ember volt és sohasem foglalkozott aktív politikával. Ennek köszönhető, hogy ugy a liberálisok, mint az avarosócsánok alatt megtarthatta tordai alispáni állását, amelyet fajra és felekezetre való tekintet nélkül, a lakosság teljes megalégedésére töltött be. egészen tegnap bekövetkezett haláláig. Halála épen ezért osztatlan részvételt találkozik pártállásra való tekintet nélkül. Érzelmait illetőleg Moldován Sándor a nemzeti parasztpárthoz tartozott, amely a maga halottjának tekintti.

— **Budapesten letartóztattak egy erdélyi származású ügyvédet.** Budapestre jelentik: Csiky Dénes erdélyi származású elköelő ügyvédet a rendőrség tegnap elzetes letartóztatásba helyezte. Csiky ellen régóta érkeztek feljelentések kaució sikkasztások és különböző csalások miatt, eddig azonban mindig sikerült tisztázni magát. Most azonban csalásért feljelentették, ami letartóztatására vezetett. Az ügyvédi kamara már előzőleg felfüggesztette működésétől Csiky.

— **Autószerencsétlenség.** Az 507-es számú autóbussz tegnap délután összeütközött Chiufor Vasile kolozsvári lakos teherautójával. Mindkét autó sofferje könnyebb sérüléseket szenvedett.

Butor-árleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkásait foglalkoztat-hassuk, ha tehát **olcsó és jó butor** Bösendorfer, Stingi, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann **zongorát** pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg

Székely és Rét

butorgyár rt.

hatalmas raktárait. Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek.

Hivatalosan is halottnak nyilvánították az elsüllyedt tengeralttjáró legénységét.

Washington, december 28. Az Unió tengerészeti minisztériuma a december 16-án elsüllyedt 4-es számú tengeralttjáró legénységét tegnap hivatalosan is halottnak nyilvánította. A buvárok folytatják az elsüllyedt hajó kiemelésének előkészítését melyet a víz hidegsége nagyban hátráltat. A buvárok csak háromnegyed óráig bírják ki a víz alatt.

MEGNYILT BODEGA

ארט. כשר

Naponta friss felvágott, tejtermék és saját készítményű sütemények. Vízonteladók kedvezményt kapnak. Ugyanott a kapubejáraton **כשר** mészárszék. Naponta frissen vágott liba, libaszir, zsmnakvaló kapható

Malom-u. volt Lebovics-féle mész

— **Köszönet** szívjből jövő, hálás jóbarátainak, is cionista helyicsopok kik az engem érte részvétsoraikkal fel. Dr. Weissburg

* **Tiszta sely** rendü minőség házban.

— **A kolozs** inkáspárt gy emokrata párt k munkásság vezető yülésen foglalkoz gazdasági kérdése édekében kérelek atóságokhoz, amé ték. Ezek szerint az építómunkások tartják meg a né Fluerás János és

— **Országos** lása miatt. Jele a török elpusztu manifesztációjako gos bjtöt rende peket követő csü törtökön reggel fire és nőre köte gesége miatt n jótékonyági célo A váltásádjij tiz nem lehet. A Timár-utcai pénzt

— **Leánya lak** apa. Hátszegről je eset tartja igazol Hirsch Zaller jómó kereskedő házában lányának esküvőjér kereskedővel, mely ságára fényes keres tani. Az esküvőt A családfo utóbb ugyan, de senki sem fára. Az esküvő na tájakról is a rokon apa tett-vett, inté sküvő ideje elérk a chüpe, amikor H lett. A jelenlevő jobban lett, s men melegséggel szokás tartást végig nézte fejzete után elveszt mulva kisenvedett. ált, mindenki szer sossága és puritán j felesége és hat gye

* **Antiphtysin** mint 5000 gyógyul igazolja biztos siker nagyarnyei plébános Közegészségügyi M Magyar szabadsalom füzetet küld az gyógyszertár Targ

Legjobban j WIMP

adal

re s

ne tő

zölte. erede

et talál benne T onclair Lewis stb. az Uj Kelet könyv 108 lej.

* **Désen a Da** éri kioszkjában íban kapható hirdetések és e nek az Uj Kele

* **Izléses éks** csak Erdélyi éks Muresen.

* **Velour kalap** 135 lej a Gólya-A

* **Erdős Rene** az Uj Kelet könyv spektust.

Butorbevásár

3 Butorszükség okvetlen tel ALBERT butorá Cluj, Cal. Reg

— **Köszönetnyilvánítás.** Ezúton mondok szívvel jövő, hálás köszönetet mindazon erdélyi jóbarátainknak, ismerőseimnek, elvtársaimnak, cionista helyi csoportoknak, egyesületeknek stb., kik az engem ért súlyos csapás alkalmával részvétsoraikkal felkerestek. Haifa, 1927 dec. 15. Dr. Weissburg Chaim

* **Tiszta selyem** Crep de Chine elsőrendű minőség 790— lej a Gólya-Aruházban.

— **A kolozsvári szociáldemokrata inkáspárt gyűlése.** A kolozsvári szociáldemokrata párt keretébe tartozó szervezett munkásság vezetői elhatározták, hogy népgyűlésen foglalkoznak az aktuális politikai és gazdasági kérdésekkel. A gyűlés megtartása érdekében kérelemmel fordultak az illetékes hatóságokhoz, amelyek a gyűlést engedélyezték. Ezek szerint csütörtökön este 6 órakor az építőmunkások székházának dísztermében tartják meg a népgyűlést, amelynek előadói Fluorás János és Hoffer Géza lesznek.

— **Országos böjt a török elpusztulása miatt.** Jelentette az Uj Kelet, hogy a török elpusztulása fölötti gyász egyik manifesztációjaként a rabbinátus országos böjtot rendelt el a chanukai félünnepet követő csütörtökön. Ez a böjt csütörtökön reggel kezdődik és minden férfire és nőre kötelező. Aki a böjtot gyöngegsége miatt nem bírja, megválthatja jótékonyági célokat szolgáló összeggel. A váltásdíj tizennyolc lejnél kevesebb nem lehet. A váltásdíjak a hitközség Timár-utcai pénztáránál fizetendők be.

— **Leánya lakodalman halt meg egy apa.** Hátszegről jelentik: Rendkívül tragikus eset tartja izgalomban a város közönségét. Hirsch Zaller jómódu pékmester és lisztnagykereskedő házában hetek óta készültek második lányának esküvőjére Weitzner Mór petrosényi kereskedővel, melyet az apa kifejezett kívánására fényes keretek között akartak megtartani. Az esküvőt december 25-ére tűzték ki. A család fő utóbbi napokban betegeskedett ugyan, de senki sem gondolt a közeli katasztrófára. Az esküvő napjára össze is jöttek messze tájakról is a rokonok és jóbarátok. Az örömapa tett-vett, intézkedett szerényen, míg az esküvő ideje elérkezett. Már fel volt állítva a chüpe, amikor Hirsch Zaller hírtelen rosszul lett. A jelenlevő dr. Krausz közbelépésére jobban lett, s menyasszony lányát rendkívüli melegséggel szokás szerint megáldotta. A szertartást végig nézte nyugodtan, de annak befejezte után elvesztette eszméletét s pár perc múlva kiszenvedett. A megboldogult 61 évet élt, mindenki szerette, becsülte mély valláshossza és puritán jelleméért. Tragikus halálát felesége és hat gyermeke siratja.

* **Antiptyhsin** tudóbaj elleni szer. Több mint 5000 gyógyult s már munkaképes ember igazolja biztos siterét. Feltaláló Oláh Károly nagyernyei plébános ur. Engedélyezve a Román Közegészségügyi Minisztériumtól 19375/1924. Magyar szabadalom 64078—1914. Ismertető füzetet küld az egyedüli készítő: Osváth Gyógyszertár Targu-Mures.

— **Legjobban jár, ha WIMPASSING“ hócipőt vásárol**

— **Adalom élettörténete.** Juhász... a szerves összefüggésben történetét egészen napjainkig... eredete“ az első fejezete, de he... et talál benne Thomas Mann vagy Dekobra, Sinclair Lewis stb. jellemzése is. A könyv az Uj Kelet könyvtárában kapható. Ára 408 lej.

* **Désen a Danziger Hirlapiroda fő-éri kioszkjában a nap bármely órában kapható az Uj Kelet. Ugyanott hirdetések és előfizetések is felvétetnek az Uj Kelet részére.**

* **Izléses ékszeret** és díszárgyákat csak Erdélyi ékszerésznél találhat Targu-Muresen.

* **Velour kalap bársony** minden színben 135 lej a Gólya-Aruházban.

* **Erdős Renéé** összes művei kaphatók az Uj Kelet könyvtárában. Kérjen prospectust.

Autóbevásárlók figyelmébe!!

Butorszükségleteinek beszerzése előtt okvetlen tekintse meg FISCHER ALBERT butoráruházát: Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 61.alatt

Moskovits & Comp.

CLUJ

főpostával szemben

Szenzációs ujjevi ajándék

árak:

24 drb. valódi berndorfi alpaca evőeszköz volt ár 1500 most	Lei 1326
6 szem, valódi porc, étkező készlet színes volt ár 1060 most	Lei 890
6 szem, valódi porc, teás, kávé készlet színes volt ár 480 most	Lei 360
6 szem, üveg kompot vagy téstás készlet	Lei 63
6 szem, vizes készlet 63, boros készlet 53, likőr készlet	Lei 43
6 drb. china ezüst kávé kanál	Lei 144

Közgazdaság

Olcsó szállítás, vámmentes kivitel és kereskedelmi egyezmények nélkül nem lehet a malomipari megmenteni

C. Tatovici, a malomszövetség elnökének nyilatkozata

(Bucuresti-Bukarest, december 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A január elsejére tervezett országos malomipari kongresszus alkalmából az Uj Kelet több cikkben foglalkozott az egykor virágzó romániai malomipar súlyos válságával. Az általános érdeklődés kérdések között az erdélyi és bánáti malomipar vezető reprezentánsainak nyilatkozatait, amelyeket minden pontban fednek C. Tatovici, a romániai malomszövetség elnökének ebben az ügyben tett kijelentései. Tatovici, aki természetesen maga is malomtulajdonos, a malomipari válság okainak felsorolása után a helyzet szanalásáról a következőket mondotta:

— Meg lehet oldani a kérdést és még mindig van idő arra, hogy a helyzet javítására megfelelő intézkedések törtéjenek. Mert jobb későn, mint soha. Ahhoz, hogy a malmok újra felvehessék exporttevékenységüket, a következőkre van szükség:

1. Olcsó fuvardíjak a vasuton.
2. Olcsó kombinált tarifa a vasuti és dunai szállításhoz.
3. A kelet felé irányuló folyami és tenger-

hajózási forgalom újjászervezése, hogy a román liszt és gabona késedelem és hiány nélkül jusson el piacaira és az exportőrök ne legyenek kénytelenek a drága és bizonytalan külföldi hajókat igénybe venni.

4. Az exportvámok eltörlése.

5. Első és utolsó sorban pedig kereskedelmi egyezményeket kell kötni az importállamokkal, hogy azok helyezték hatályon kívül az importvámokat, amelyekkel a román liszt ellen védekeznek. Itt van például Törökország, amellyel most folynak a kereskedelmi szerződés megkötésére irányuló tárgyalások. A török kormány 57000 lejnek megfelelő importvámot rótt a liszt vagonjára, míg ugyanakkor Románia egész sereg cikket hoz be Törökországból anélkül, hogy azok ellen védővámok volnának érvényben.

A fenti intézkedések nélkül az amugyis csak vegetáló malomipar halálra van ítélve. És ha a piacon nem lesznek malmok, azt elsősorban a gabonatermelés fogja megérezni, vagyis az a termelési ág, amelyen Románia egész gazdasági élete alapszik.

— **Áregyezmény jött létre a cseh, osztrák és jugoszláv csomagoló papírgyárak között.** Több héten át folytatott tárgyalások eredményeképpen az osztrák és csehszlovák papírgyárak között árkonvenció jött létre, amelyhez a jugoszláv papírpipar is csatlakozott. Az egyezmény a szerződő felek kölcsönös konkurenciáját akarja az utódállamok területén kiküszöbölni. A konvenció értelmében, amelyet a legközelebbi napokban iruk alá, a csehszlovák papírgyárak nem szállítanak többé árut az osztrák piacra, viszont az osztrák gyárak a magyar piac tekintélyes részét átengedik a csehszlovákoknak. Az egyes papírgyárak termelési kvótája és az árak tekintetében a jugoszláv papírpipar is elfogadta a kartell-megállapodást. Hasonló megállapodás érdekében tárgyalások folynak az olasz, lengyel, román és bolgár papírgyárakkal, de ezek a tárgyalások még nem vezettek konkrét eredményre. A finompapír- és rotációs papír termelésével foglalkozó gyárak között is folynak kartell-tárgyalások.

— **Husz új Pullmann-kocsit gyártott a CFR-nek a szatmári Unió-vagonygyár.** Az aradi Astra-vagonygyár által előállított 26 vasuti személykocsi átvétele után most adták át az államvasutaknak a szatmári Unió-vagonygyárban készült husz Pullmann-kocsi első szériáját. A minden tekintetben modern kiállítású, nemzetközi viszonylatban is elsőrangban kiállított luxuskocsik a legteljesebb megelégedést váltották ki szakkörökben. Az Unió-va-

gonygyár, mint ismeretes, még az elmúlt nyáron szerződést kötött a CFR-rel, amelynek alapján az Unió 20 éven át fogja a CFR vago szükségletének 30 százalékát előállítani. A szerződés alapján az Unió félévvel előzött kezdte meg a Pullmann-kocsik gyártását. Az új Pullmann-kocsikat rövidesen forgalomba helyezik.

— **Kéthetenként autósávás lesz Bécsben.** Bécsből jelentik: Az osztrák autógyárak és automobilkereskedők által létesített „Wirtschaftsverband der Kraftfahrer“ elhatározta, hogy a jövő évtől kezdődően 14 naponként nemzetközi jellegű autósávást rendez Bécsben. Az első osztrák autósávás január 5-ikén lesz, amely elé vagy várakozással tekintenek érdekelt körökben, mert remélik, hogy ezzel az intézménnyel sikerülni fog az osztrák autómárkák piacát nagyobb arányokban kiterjeszteni. Különösen nagy vásárlóközönségre számítanak Bécsben az utódállamok területéről.

— **Tízmillióra emelte alaptőkéjét a Szatmári Első Takarékpénztár Egyesület.** A napokban tartotta meg rendkívüli közgyűlést dr. Dragos Teofil elnöke alatt a Szatmári Első Takarékpénztár-Egyesület. A közgyűlés egyhangulag tudomásul vette az igazgatóság jelentését az intézet szanalási akciójáról, amelynek eredményeképpen a régi részvényeknek 20 : 1 arányban történt összevonása után a félmillió lejre csökkentett alaptőkét tízmillió lejre kell felemelni. A régi 500 lejes részvények helyett 10 ezer

Ön is gazdag akar lenni?

A csehszlovák osztálysorsjáték bőven alkalmat nyújt Önnek erre!

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

10 millió lei

= 2 millió Kc

2 jutalomdíj a 3¹/₂ millió lei = 700.000— Kc

2 nyeremény a 1¹/₂ millió lei = 300.000— Kc

2 nyeremény a 1 millió lei = 200.000— Kc

1 nyeremény a 1¹/₂ millió lei = 100.000— Kc

és sok nyeremény a 450.000, 400.000, 350.000, 300.000 lei, azaz 90.000, 80.000, 70.000, 60.000 Kc stb.

Összesen 115.000 nyeremény

285 millió lei = 57 millió Kc Összértékben.

Minden egyes nyereménykézpénzben és levonás nélkül lesz kifizetve.

Minden második sorsjegy nyer!

Az I. oszt. huzása 1928. január 18-án.

Rendeljen azonnal az általánosan ismert

FORTUNA Bankháznál, Bratislava

Megrendelő lap. Borítékban küldendő:

FORTUNA BANKHÁZNAK Bratislava, Csehszlovákia

Küldjön I. oszt. huzáshoz:

...1/4 sorsjegy a 400— lei, ...1/2 a 200 lei, ...1/4 a 100— lei.

Az összeget Önnek a sorsjegy vétele után vagy postautalványon vagy pénzeslevélben átutalom

Név:

Hely:

Utca, ut:

H

darab 1000 lej névértékű részvényt bocsátanak ki. Egyelőre az új részvénytőkének csak a felét bocsátják ki rövidesen aláírásra, míg a másik 5 millió lej értékű részvényt lejegyzésére, az igazgatóságnak adott instrukciók alapján, később fog intézkedés történni. Ezzel a tranzakcióval az évtizedes multu Szatmári Első Takarékpénztár-Egyesület szanalása befejezettek tekinthető.

Tőzsde

Cluj-Kolozsvár, december 28. Élénk forgalom mellett a piac változatlan.

Zürich 3128—32, New-york 161.50—62, London 790—91, Páris 635—40, Milánó 865—65, Prága 480—81, Budapest 2835—40, Bécs 2280—90, Berlin 3870—75.

Zürich. Nyitás-zárlat: Newyork 51725—51693, London 2526—252525, Páris 203675—203675, Milánó 2731—2731, Prága 1532, Budapest 9055—9050, Belgrád 912—91325, Bukarest 319—318, Varsó 5805, Bécs 7310, Berlin 12370—12335.

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 318, Páris 1570, Budapest 352, Bécs 4360, Prága 20825.

versenyen kívüli áron óriási választékban.

Köszörelés, nikkelezés kifogástalanul és olcsón.

Kun Mátyás fia Cluj, Cal. Victoriei No. 2.

ember 29

án Sándor

összevált szent-

z élők sorából

gye alispánja.

llemű, jóindu-

közéleti férfiú

Dr. Moldován

künt széles-

kért "magának

tájából, mely s

Század" című

brül tömörült.

alilei körnek,

uli ambícióval

t, az elnyomó

ló reakcióval

rán a román

re, Moldován

rült fel a ma-

ben is a leg-

nságot. A fehér

ban személyes

en sok ártatlan

életét. A csan-

oni békeszer-

Sándort Mára-

zték ki, amely

oly és intenzív

volt az eszméje,

nia Dániájává

bb máramarosi

áta küldött ki,

t és mintagazs-

s, a kormányok

ése miatt nem

Kimondottan

phasem foglal-

ek köszönheté,

az avarescun-

alispáni állását,

való tekintet

gedésére hálott

ezett tálkáláig.

észvétel talá-

nélkül. Érzel-

or a nemzeti

a maga halott-

ztattak egy

védet. Buda-

erdélyi szármá-

dórség tegnap

te. Csiky ellen

kanció sikkasz-

miatt, eddig

ztázta magát.

stették, ami le-

gyvédi kamara

működésétől

g. Az 507-es

összeütközött

teherautójával.

ebb sérüléseke.

lásra

zemünk munká-

jó butoru

ri, Productiv-

gorát

lja az utat

intse meg

s Réti

rt.

egyéneknek ked-

elek.

k nyilvánított

geralattjáró

28. Az Unió

a a december

a tengeraltjáró

an is halottnak

ek folytatják a

ek előkészítését

gyban hátráltat

yed óráig bírjal

u. 9

tele mér

SPORT

A FIFA felvette a kontinens válogatottjának Anglia válogatottja elleni mérkőzések ügyét

Meisl Hugót fogják megbizni a kontinens csapatának összeállításával

(Cluj-Kolozsvár, december 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az idei helsingforsi FIFA-kongresszuson felvetődött az az érdekes idea, hogy Anglia válogatott csapatát szembeállítsák a kontinens reprezentatív legénységével. A terv általános helyesléssel találkozott és a jelenlevők meg is egyeztek abban, hogy az idea megvalósulása esetén Meisl Hugóra várja a feladatot, hogy a kontinens legjobb tizenegy játékosát az angolok elleni küzdelemre kijelölje.

Meisl a nemzetközi válogatott csapat összeállításáról a következő nyilatkozatot tette:

— Ha az angol kontra kontinens mérkőzés létrejön és engem biznak meg a kontinens legénységének felállításával, én a csapatot legfeljebb két három — hasonló stílust játszó — ország játékosából állítom össze. Az angolok ellen semmi értelme nem volna egy „mintakollektív” kiállításának. A kontinens csapatának „egységességére” törekednék. Szerintem a legtöbb posztra a közép-európai államok professzionista játékosai jöhetnek elsősorban tekintetbe, bár ilyen pillanatban például a szélső-csatorák terén más nemzetekhez kellene folyamodnom a csapat kiegészítése céljából. A mostani erőviszonyok mellett — ezek persze jövőre alapos változást szenvedhetnek — a következő „keret” felállításáról lehetne szó:

Kapusok: Zamora (spanyol), Pianicka (cseh), Franzl (osztrák), Plátkó (magyar).
Hátvédek: Caligaris (olasz), Blum (osztrák), Perner (cseh), Rainer (osztrák), dr. Svartenbroeck (belga), Fogl II. magyar.
Szélsőfedezetek: Kolenaty (cseh), Hajn (cseh), Samitier (spanyol).

Középfedezet: Hoffmann (osztrák), Bukovi (magyar), Kada (cseh).

Jobbszélsők: Gilis (belga), Pjera (spanyol), Ströck (magyar).

Jobbösszekötők: Konrad II., Takács II. (magyarok), Rydell (svéd), Brain (belga).

Középszeledek: Orth (magyar), Johanson (svéd), Pöttinger (német), Liabnotti (olasz).

Balösszekötők: Silny (cseh), Schall (osztrák), Hirzer (magyar).

Balszélsők: Levratto (olasz), Wessely (osztrák), Kohut (magyar).

— Ismétlem, ez csak teoretikus értékű osztályozás és abszolúte nem képezhetne olyan keretet, melybe újabb játékosok ne juthatnának, vagy mások ne eshetnének ki. A kontinens válogatott csapatának összeállítása nehéz, de nem megoldhatatlan feladat. Először is ismernem kellene az angolok összeállítását és azután megbizható információk felett kellene rendelkeznem az érdekelt országokból a szabályozható játékosok formáját illetően, hogy azokból kiválogathassam azokat, akikből az angol csapat ellen a legmegfelelőbb és egységes stílusra képes együtttest összehozhatom.

— Az angol kontra kontinens mérkőzés időpontja még egészen bizonytalan.

Külföldi eredmények:

Téli vízipóló mérkőzések. Budapestről jelentik: A fővárosi vízipólócsapatok részére kiírt „Téli Kupát” az UTE csapata nyerte meg, mely a döntőmérkőzésen az MTK-t 11:8-ra győzte le.

A szegedi Bástya olaszországi turájának első mérkőzése a Pro Vercellivel 1:1-re játszott, a SC Biellesét pedig 2:0-ra győzte le.

Az olasz-francia vivómérkőzést a franciák 20:16 arányban nyerték meg. A franciáknál különösen Lucien Gandin fenomenálisan vivott. Tussarány 80:76.

Tűzhalt szenedett Lengyelország hosszútávúto rekordere és bajnoka. Varsóból jelentik: A tarnobrzezi városi könyvtár égése közben a lángokba vesztett Lengyelország legjobb hosszútávútoja: Freyer. Hősies mentés közben halt meg Lengyelország legjobb olimpiai reménye. Ifjúsági korától máig 3000 m.-től a

marethoni futásig minden lengyel rekordot ő tartott.

Ötvenéves a téli sportok versenyszerű üzése. Az első nyilvános korcsolyaverseny Davosban volt (1877). Ugyancsak ebben az évben St. Moritzban is rendeztek korcsolyaversenyt.

Új exotikus uszócisillag. A déltengeri szigetektől való, Saranalis a legújabb reménye az ausztráliai uszócisillagoknak. Az új csillag 50 yardra 22 mp. és, 100 yardra 56 mp. és időt ért el. Az ausztráliaiak remélik, hogy Saranalisal ép oly betörést tudnak Amsterdamban csinálni, mint annak idején Charlottnal Párisban.

Ötszáz tizenkétezer nézője volt 1927 augusztus 26-tól karácsonyig a budapesti I. oszt. ligamérkőzéseknek és a két válogatott mérkőzésnek. A rekordot az MTK pályája tarja 172.000 nézővel, a Ferencváros (158.000) és Újpest (41.000) pályái előtt.

A magyar főiskolai gyors- és műkorcsolyázó bajnokságokat január 7-én és 8-án rendezik meg. A műkorcsolyázók részére kiírt figurák a következők: 8 ab, 22 ab, 24 ab, 30 ab, 34 ab.

A bécsi Hakoah valamennyi játékosának felmondott és — hírek szerint — visszavált az amatőr alapra.

Hölgyeim! az üvegszilánkoktól kissé sérült **bársony- és nyulszőr-kalapokat** minden árért elárulok. 600 db. filckalap sértelem, lei 190 minden színben **CARMEN kalapszalonn** Cluj, Cal. Victoriei 4. (v. Kossuth L. utca)

Színház és Művészet

A Román Opera műsora

Péntek, dec. 30-án: Álarcosbál, Apostolescu fellépésével.

Vasárnap, jan. 1-én d. u.: Eugen Anyegin.

Hétfő, jan. 2-án: Pillangókisasszony. Jovita Fuentes. japán énekesnő vendégjátékával.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Csütörtök: Templom egere. (Napi bérlet 23. sz. B. Sorozatszám: 163.)

Péntek: A templom egere. (Napi bérlet 23 C. Sorozatszám: 164.)

Szombat este 8 órakor: Nagy Sylvesteri kabaré-est. (Tréfák, magánszámok, táncok, énekek, Stolz Hilda vendégjátékával. Új kabaré-vígjátékok. Dr. Othello, Váloper, Buczkóné leánykérőben stb. Tíz eleven malac kísérelése a közönség között. Rendes helyárak. Bérletszűnetben.)

Vasárnap 3-kor: Csókos asszony. (Olcso helyárakkal, Kolbayval, Mendével, Lászlóval. Hisszal. Sorozatszám: 165.)

Vasárnap 6-kor: A Sylvesteri kabaré megismétlése. (Tréfák, magánszámok, táncok, énekek Stolz Hilda vendégjátékával. Vigjátékok: Dr. Othello, Váloper, Buczkóné leánykérőben. Tíz eleven új malac kísérelése a közönség körében. Sorozatszám: 166.)

Vasárnap, háromnegyed 9-kor: Mesék az írógepről (Operette) újdonság, Bérletszűnetben. Sorozat 167.)

Hétfő: Gerolsteini Nagyhercegnő (Kolbay, Mendé, László, Hisszal. Napibérlet 24 szám A. Sorozatszám 168.)

A színházi iroda hírei

Mersz-e Mary? Az idei évad nagy operette-revüje. Mersz-e Mary? Csupa fény, csupa pompa, csupa ragyogás. Gyönyörű új díszletek. Pazar szépségű új toalettek számai. Lázás előkészületek a színháznál. Görlök, táncok, énekek. Kacagató szöveg. Remek muzsika.

Ma és holnap este: Templom egere. Fodor László nagyszerű új vigjátékának, a Templom egerének ma este lesz a második, holnap este a harmadik előadása.

Szilveszteri kabaré. Újví malacok sorsolása. Szombaton este 8 órakor igen gazdag műsora kabaré lesz a magyar színházban. Új kis kabaré vigjátékok (Dr. Othello, Váloper, Buczkóné leánykérőben) magánszámok, táncok énekek, mókák fogják a közönséget szórakoztatni. Csupa vidámság, csupa ötlet, csupa jókedv lesz az egész este. Stolz Hilda, a külföldön nagy sikereket aratott diszeusa is fel fog lépni egy néhány ragyogó szám keretében. Érdekessége lesz a kabarének Nascu

Traian fellépése is. Külön vonzóerő lesz a 10 eleven újví malac kísérelése. Sorsjegy nincs, aki megvásárolja jegyét, ezzel már részt vesz a sorsolásban s a nyerők magukkal vihetik rögtön a malacokat. Vasárnap újv napján este 6 órakor megismétlik az egész kabarét s újra 10 malacot fognak kísérelni. Sieszen jegyet megvásárolni Szilveszterre vagy újvire.

Mesék az írógepről. Kiloncedik előadása lesz vasárnap este az idej évszázadi sikeres operette újdonságának, a Mesék az írógeprőlnek.

Tánc-verseny a szilveszteri és újví kabaré keretében. Igen érdekes számmal bővült a szilveszteri és újví kabaré műsora: A színpadon modern tánc-verseny lesz, a melyre a közönség köréből jelentkehetnek a párok. A főkérdő bíráló bizottság fogja eldönteni, melyik pár nyeri a magyar színház táncversenyének étrékes, maradandó díját.

*

A Carmen-mozgó műsora:

December 28-tól, 5, 7, 9 órakor: **Mauprat** (Lovag vagy bandita). George Sand híres regénye után. Ezt megelőzi **Smusofini mindent tud.** Kiváló film-karikatura.

Tápláló Izletes

A Bürger-gyárak vegyészeti osztálya a nagyérdemű közönség szives tudomására hozza, hogy

ENZYMALT

név alatt sítópasztát hoz forgalomba.

Ezen készítmény használata által a kenyérsütés lényegesen egyszerűbbé, gyorsabbá és takarékosabbá válik. A kenyér egy harmadával nagyobb lesz, mint ezen szer használata nélkül és frissességét a süteménynek napokon át megőrzi.

Tápláló, egészséges, a süteménynek rendkívül kellemes illatot és ízt ad. Használható kenyérben és bármilyen cukrász- vagy félsüteményben egyaránt.

Kapható fűszer- és lisztüzletekben, valamint a Bürger-gyárak vegyészeti osztályánál Targu-Muresen.

Helyi képviselő az ország minden részében felvételnek.

Pályázat.

Hitközségünk egy második metszői állásra **אורי בן יוסף** amely sámeszi, részleges pénzbeszedői és chevrali teendőkkal is kapcsolatos, pályázatot hirdet.

Pályázhatnak **מבשרות** másolatok mellékelésével fiatal, kiscsaládú reflektánsok. Utiköltések kizárólag csak a meghívottaknak térítetik meg. Fizetés megegyezés szerint.

Statusquo izr. hitközség

Satu-Mare (Szatmár)

S. A. Transilvaneană pentru Comerț cu Lemne de foc

továbbra is **800 lejért** árulunk 1000 kg primaminő **800 lejért** árulunk 1000 kg primaminő tűzifát, segít száraz búkk és tölgy tűzifát.

Cluj, Str. Memorandului No. 24.

Telefon 8-14

Művészi blonder képhenteretek

Keretek javítását, mindenféle aranyozásokat szak-szerűen készít Somlyai, Cluj, Str. Iuliu Maniu 7. sz.

1 öli tűzifa 950 L

II. oszt. hasábos 4 m³ tűzészre kintőn alkalmas. Házhöz szállítva.

II. oszt. búkk és tölgy felaprítva, házhöz szállítva 100 kgr.-ként 79 lei. — I. oszt. búkk hasábos és hántottfa ugy aprított, mint őles tételekben a legolcsóbb napi árban kapható **Krausz Viktor**, Str. Chinteu 1-3. — Telef. 423

RÓTH

cipésznél Szép-utca 2. szám alá készülnek a legújabb divatu cipők különlegességek

A cluji **TACAMUL** ezüstáru gyárban

készült minden darab evőeszköz és dísz-tárgy ezen gyárjellel van ellátva

Telefon **4-82.** Sürgönyeim: „Tacamul”

800-as finomság! Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők. — Vizsonteladónak: „TACAMUL” Ezüstáru gyár, Cluj, Strada N. Jorga 11/A

Gyümölcsfát ősszel ültessen!

Eghajlatunknak megfelelő gyümölcsfa és szőlőtőzényt legkiválóbb minőségben vásárolhat **TÓTHFALUSI** és **TSAI** gyümölcsfa iskolájában, Targu-Mures. Árjegyzék ingyen

Apróhirdetések

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állást keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelítség leveleket csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150.**

Aki olcsón akar élni Maramarosszigeten vásároljon be Schneck **אדולף שנייד** bogdegájában. 3555

Két tőratekeres eladó (60 és 70 cm. magas) eladó. Cim a kiadóban.

Őnálló magyar német román levelező és könyvelő állását változtatni óhajtja. Megkereséseket „Szorgalmas” jellegre a kiadóba kér. 3536

26 éves izraelita özvegy házvezetőnő állást keres január 1-re Vidékre is elmegy. — Cim a kiadóban.

Óra könyvelést vállal perkték könyvelő Ajánlatokat „banktisviselő” jellegre a kiadóba kérik.

Butor

legolcsóbban beszerezhető, hitelképeseknek részlet kedvezmény.

Klein I.

C. Reg. Ferdinand 69

Üvegszilánkok és tükkögyár. Táblavég-raktárás üvegszilánkok, Híbas tükkök újra fonsorosozása. 1007

1 öli tűzifa 950 L

II. oszt. búkk és tölgy felaprítva, házhöz szállítva 100 kgr.-ként 79 lei. — I. oszt. búkk hasábos és hántottfa ugy aprított, mint őles tételekben a legolcsóbb napi árban kapható **Krausz Viktor**, Str. Chinteu 1-3. — Telef. 423

ERKESZTOS
Cluj, Str.
TEL.
ELŐFIZETÉSI
Éves...
Éves...
óra...
am
* 1927 d
* 568
A nagy v
az idén nagy
ciós politikai
litikusai hall
hallgatás az
mint a szűks
Egy rendk
latkozat azon
igen jelentős
nentarizmus
az európai p
és legfájdalm
közök minde
vorbálja meg
ban min
ság tény
megbénítja a
ny. Anulását
sülését.
Azt a tek
is jól tudjuk,
mában a parl
válságban var
vedett. Olasz
tura szelleme
középkor és a
szellemét, lak
den szájra és
dást és halad
országban b
örültek nyil
nyíltan kijele
leg hatalmá
Ugyanebben
lament működ
amelyet még
Szojjetorosz
A balk
nenti t
ték össze
t a parl
tura, amely
retni lehet
Jgy, ahogy
tartja m
liciókon
hiában, F
pkban.
s, sőt a t
népké
kikkelt
ni polit
vágó ké
ta szóho
tségtelen
zmus válság
hogy ennek
el nem hall
fogulatlanok
állapitanunk
válsága nem
éjének v
telben,
gében,
ik szem
naiv
okkal r
k tiszt
lság t
nem i
racia
Kétsé
de R
k uralm
a a dem
adkivül fia
na s ki t
zokat a tör
vannak a de
ötelességei
arra a m
n azt látj